

CENTRUL
Parteneriat pentru
Dezvoltare

Indexul integrării dimensiunii de gen în politicile publice 2014

Notă analitică

Autor: Cristian Ciobanu

Această Notă analitică este elaborată de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) și susținută de Fundația Est-Europeană, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și de către Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei. Opiniile exprimate aparțin CPD și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Guvernului Suediei, Sida sau Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.

Cuprins

I. Sumar Executiv.....	1
II. Introducere.....	2
III. Metodologie.....	4
IV. Rezultatele analizei	8
V. Relevanța de gen a politicilor analizate.....	15
VI. Analiză pe Strategii/ Politici Publice	21
4.1. Proiectul strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2014-2020.....	21
4.2. Strategia de Transport și Logistică – 2013-2020.....	23
4.3. Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova – 2014-2020.....	25
4.4. Strategia de Descentralizare a Serviciilor Sociale	27
4.5. Programul de Dezvoltare Strategică al Ministerului Afacerilor Interne pentru Perioada 2014 – 2016	30
4.6. Strategia de Dezvoltare a Educației – Educația 2020 (2014 – 2020).....	33
4.7. Programul Național Strategic în Domeniul Securității Demografice a Republicii Moldova (2011 – 2025)	36
4.8. Strategia Națională de Sănătate Publică (2014 – 2020)	39
4.9. Strategia Națională în domeniul migrației și azilului (2011 – 2020)	41
ANEXA I. Cadrul general de analiză folosit	43

I. Sumar Executiv

Centru Parteneriat pentru Dezvoltare și-a propus să evalueze din perspectiva de gen politicile publice cele mai relevante elaborate sau intrate în vigoare în perioada 2013-2014. Această notă analitică este a doua ediție a Indexului Integrării dimensiunii de Gen în Politicile Publice, prima fiind finalizată în 2013. Pentru a facilita comparații, a fost utilizată aceeași metodologie ca și-n Indexul precedent. Pe de altă parte, a fost introdus un capitol nou în această ediție și anume, "Relevanța de Gen a politicilor evaluate": acest capitol vine să demonstreze relevanța politicilor analizate pentru egalitatea de gen, utilizând probe statistice, rapoarte și surse academice.

În ceea ce privește rezultatele analizei, scorul unic pentru politicile evaluate este de **0.93**, reprezentând o îmbunătățire foarte modestă față de politicile analizate în 2013 (**0.79**). Vă amintim că punctajul maxim este de 4 puncte, deci progresele sunt chiar mici. Creșterea se datorează în mare parte capitolului "Definirea și analiza problemei." Doar această etapă a depășit nivelul intermediar (1.0) de integrare a dimensiunii de gen, acumulând **1.21** puncte și astfel, înregistrând un progres în comparație cu Indexul precedent (**0.8**). Celelalte două etape ale elaborării politicilor publice au rămas la nivelul "puțin peste incipient". Capitolul "Cadrul de Rezultate" a acumulat practic același punctaj ca și-n Indexul precedent, chiar înregistrând un mic regres (**0.83** în 2014, în comparație cu **0.85** în 2013). Iar în ceea ce privește etapa "Cadrul de Implementare", aici s-a înregistrat un mic progres – **0.8** puncte – în comparație cu Indexul precedent (**0.72**). În concluzie, putem afirma că politicile naționale elaborate în perioada 2013-2014 au devenit mai sensibile la dimensiunea de gen în ceea ce privește analiza domeniului reglementat și definirea problemelor din acel domeniu, dar au rămas la fel de surde ca și-n perioada precedentă, la nevoile specifice ale femeilor și bărbaților în ceea ce privește elaborarea cadrului de rezultate și a cadrului de implementare.

II. Introducere

Politicile publice "reprezintă totalitatea activităților desfășurate de administrația publică centrală de specialitate în scopul soluționării problemelor de politici publice identificate și pentru asigurarea dezvoltărilor necesare într-un anumit domeniu.¹" Vorbim despre politici publice atunci când o autoritate publică încearcă să modifice mediul economic, social, cultural pentru a satisface nevoile tuturor actorilor sociali sau a unor grupuri specifice, în baza analizelor integrale a situației existente, prin definirea unei viziuni strategice și cu ajutorul unui program de acțiune coordonat.

În general, există cinci elemente care dau consistență unei politici publice:

1. Este formată dintr-un ansamblu de măsuri concrete care dau substanță politicii;
2. Cuprinde decizii sau forme de alocare a resurselor, a căror natură este mai mult sau mai puțin autoritară și în care anumite forme de coerciție sunt prezente;
3. Se înscrie într-un cadru general de acțiune (diferența între politică publică și măsuri izolate);
4. Are un public clar (persoane și grupuri a căror situație este influențată de politica în cauză);
5. Are obiective și scopuri clare, stabilite în funcție de norme și valori, deci de o viziune.

Întrucât orice politică se adresează unor grupuri țintă foarte clare, este evident că, dacă ne referim la grupuri de populație, acestea sunt formate din femei și bărbați. Dacă este vorba despre instituții/organizații diverse, și acestea, la rândul lor, sunt formate din femei și bărbați. Dacă politicile se referă la chestiuni ce țin de infrastructură, se presupune că se au în vedere lucruri imateriale. În fapt, orice infrastructură trebuie, în ultimă instanță, să contribuie la îmbunătățirea vieții oamenilor, mai corect spus, a diferitor grupuri de femei și bărbați.

Este evident că nu toate femeile și toți bărbații sunt la fel. Vârsta, etnicitatea, apartenența religioasă, orientarea sexuală și abilitățile (fizice și mentale), mediul de reședință (urban vs. rural), precum și normele și valorile societății, în care trăiesc, influențează activitățile și responsabilitățile femeilor și bărbaților, statutul lor social, oportunitățile și constrângerile pe care le au în viața cotidiană. Dar, indiferent că sunt tineri sau bătrâni, bogați sau săraci, educați sau nu, că trăiesc în orașe sau în mediul rural, "oamenii" sunt întotdeauna femei sau bărbați, ceea ce înseamnă că relațiile de gen sunt de neevitat.

Întrucât genul social reprezintă o diferență structurală, care influențează întreaga populație, iar politicile publice sunt create pentru grupuri țintă/de populație sau au implicații directe pentru acestea, este evident că **nu pot exista politici publice neutre din punct de vedere al genului**: orice politică publică este mai mult sau mai puțin relevantă din perspectivă de gen.

¹ Definiția expusă în Hotărârea de Guvern Nr. 870 din 28 iunie 2006, România, http://www.mcsl.ro/Minister/Despre-MCsl/Unitatea-de-Politici-Publice/Cadrul-juridic/HG-nr-870_2006

O verificare rapidă a nivelului relevanței de gen se poate face prin căutarea răspunsului la următoarele tipuri de întrebări:

- Politica are legătură cu un grup țintă sau cu mai multe?
- Va influența în vreun oarecare mod viața cotidiană sau pe termen lung a unei părți/unor părți a/ale populației?
- Există diferențe între diverse categorii de femei și bărbați în acest domeniu (în ceea ce privește drepturile, resursele accesibile și accesate, participarea, valorile și normele privitoare la relațiile de gen)?

În contextul procesului de integrare europeană în care s-a înscris Republica Moldova, egalitatea de gen este o valoare fundamentală recunoscută și normată. Egalitatea de gen nu se reduce doar la număr egal de femei și bărbați care beneficiază de ceva, și nici nu înseamnă, neapărat, tratament egal pentru femei și bărbați. Scopul nu este ca femeile și bărbații să fie la fel, ci ca oportunitățile lor de viață să devină și să rămână egale. Egalitatea de gen cuprinde dreptul femeilor și bărbaților de a fi diferiți și înseamnă aspirația către o societate unde femeile și bărbații, fetele și băieții, să fie capabili să-și împlinească în egală măsură nevoile și aspirațiile și să contribuie în egală măsură la modelarea societății în care trăiesc.

Abordarea integratoare a egalității de gen (gender mainstreaming) este o strategie de realizare a egalității de gen și înseamnă recunoașterea faptului că femeile și bărbații au adesea nevoi și priorități diferite, trebuie să facă față unor constrângeri diferite, au aspirații diferite și contribuie în mod diferit la dezvoltarea societății. Pentru atingerea egalității de gen, societatea și instituțiile/organizațiile trebuie transformate astfel, încât să adapteze în mod egal nevoile și aspirațiile femeilor și bărbaților. Aceasta implică includerea aspectelor de gen în toate politicile, programele, practicile și procesul de luare a deciziilor, astfel încât, în orice stadiu și la orice nivel al elaborării sau implementării acestora, să se facă o analiză a efectelor asupra femeilor și bărbaților și să se acționeze adecvat.

III. Metodologie

Integrarea dimensiunii de gen în politicile publice este o strategie de punere în practică a abordării integratoare a egalității de gen și de a folosi dimensiunea de gen ca dimensiune transversală. Este o metodologie de planificare la nivel de domeniu societal strategii, politici, programe, proiecte și implică faptul că trebuie să se realizeze o analiză a efectelor strategiilor, politicilor, programelor, proiectelor asupra femeilor și, respectiv, bărbaților înainte de luarea oricăror decizii și necesită realizarea unei planificări participative pentru integrarea sistematică a nevoilor și priorităților femeilor și bărbaților potențial afectați.

Întrucât, în pofida angajamentelor politice de realizare a egalității de șanse, nu există întotdeauna conștientizarea faptului că politicile publice au relevanță mai mică sau mai mare de gen și, probabil, nici expertiza necesară la toate nivelurile pentru integrarea dimensiunii de gen în politici, în rândul celor care elaborează strategiile și politicile publice ale Republicii Moldova, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) și-a propus să aducă în atenția publică acest subiect și să realizeze periodic o analiză a integrării dimensiunii de gen în cele mai relevante strategii de dezvoltare și politici publice. Primul index a fost realizat în 2013 și-l puteți găsi [aici](#). Acest document este a doua ediție a Indexului Integrării Dimensiunii de Gen în Politicile Publice și efectuează o analiză a integrării dimensiunii de gen în 9 dintre strategiile de dezvoltare și politicile publice (unele aflate încă în stadiul de proiect, altele deja adoptate pe parcursul anilor 2013-2014) ale Republicii Moldova pentru următorii ani.

Strategiile/politicile publice alese pentru această analiză și disponibile online sunt următoarele:

1. [Proiectul strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii \(2014-2020\)](#) – relevanță de gen înaltă
2. [Strategia de Transport și Logistică \(2013-2020\)](#) – relevanță de gen medie
3. [Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova \(2014-2020\)](#) – relevanță de gen înaltă
4. [Proiectul Strategiei de Descentralizare a Serviciilor Sociale](#) – relevanță de gen înaltă
5. [Programul de Dezvoltare Strategică al Ministerului Afacerilor Interne pentru Perioada \(2014 – 2016\)](#) – relevanță de gen înaltă
6. [Strategia de Dezvoltare a Educației – Educația 2020 \(2014 – 2020\)](#) – relevanță de gen înaltă
7. [Programul Național Strategic în Domeniul Securității Demografice a Republicii Moldova \(2011 – 2025\)](#) - relevanță de gen înaltă
8. [Strategia Națională de Sănătate Publică \(2014 – 2020\)](#) – relevanță de gen înaltă
9. [Strategia Națională în domeniul migrației și azilului \(2011 – 2020\)](#) – relevanță de gen medie

Deci, după cum a fost menționat mai sus, aceasta este a doua analiză. CPD își propune să realizeze o astfel de analiză anual pentru strategiile/politicile publice propuse și/sau adoptate în anul anterior.

Metodologia² folosită pentru analiza integrării dimensiunii de gen în politicile publice pornește de la cele mai importante etape ale ciclului de planificare al strategiilor/politicilor publice, și anume:

1. Analiza și definirea problemei;
2. Cadrul de rezultate (elaborarea strategiei/politicii publice și rezultatele estimate);
3. Cadrul de implementare a strategiei/politicii.

În cadrul fiecărei etape am identificat mai multe criterii de analiză și notare pe o scală de la 0,5-4 pentru evaluarea nivelului de integrare a dimensiunii de gen în respectiva strategie/politică publică, astfel:

- Nivel incipient = 0,5 puncte
- Nivel intermediar = 1 – 1,5 puncte
- Nivel consolidat = 2 – 2,5 puncte
- Nivel avansat = 3 – 4 puncte

Criteriile relevante de analiză pentru fiecare dintre cele 3 etape ale planificării pe care le evaluăm în această analiză sunt:

1. Analiza și definirea problemei:

- a. Analiza problemei/contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.
- b. Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.
- c. Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.
- d. Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.

2. Elaborarea strategiei/politicii publice și rezultatele estimate (cadrul de rezultate):

- a. Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.
- b. Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.
- c. Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.
- d. Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (femei rom, femei cu dizabilități etc.).

3. Cadrul de implementare a strategiei/politicii:

- a. Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.
- b. Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen, cât și a acțiunilor speciale.

² Cadrul metodologic este anexat.

- c. Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.
- d. Există cadru instituțional de implementare potrivit.
- e. Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului ce vizează egalitatea de gen.

Criteriile alese pentru fiecare etapă a procesului de planificare a strategiei/politicii permit un cadru general de evaluare a nivelului integrării dimensiunii de gen, relativ ușor de folosit în analiză, inclusiv de către cei care elaborează politicile și de cei care decid adoptarea lor, dar și de organizațiile societății civile care monitorizează progresul egalității de gen. Acest cadru de analiză oferă un instrument util în clasificarea strategiilor/politicilor publice din punct de vedere al integrării dimensiunii de gen și contribuției lor la realizarea egalității de gen, și, bineînțeles, poate indica zonele unde se mențin inegalitățile de gen existente sau chiar se creează noi inegalități. Analizăm și eventualele măsuri speciale pentru femei din grupuri vulnerabile, întrucât datele statistice și studiile arată că inegalitățile de gen sunt în continuare, în mare parte, în defavoarea acestora (femei de etnie romă, femei cu dizabilități, familii monoparentale cu mulți copii, în general conduse de femei, persoane de genul feminin din mediul rural și vârstnice).

În general, din perspectiva nivelului de integrare a dimensiunii de gen, există 3 tipuri de politici:

- **Politici de gen insensibile ("oarbe")** (gender blind policies) – ignoră rolurile, responsabilitățile și capacitățile diferite ale femeilor și bărbaților, determinate social. Se bazează pe informațiile derivate din activitățile bărbaților și/sau pleacă de la premisa că persoanele afectate de politică au aceleași nevoi și interese.
- **Politici de gen neutre** (gender neutral policies) – nu se adresează în mod specific nici bărbaților, nici femeilor și pleacă de la premisa că au aceleași efecte și pentru femei, și pentru bărbați. La o examinare mai atentă, de cele mai multe ori, acestea sunt politici insensibile la gen.
- **Politici sensibile la gen** (gender sensitive policies) – recunosc diferențele de gen și abordează, în mod egal, nevoile și interesele femeilor și bărbaților. Politicile sensibile la gen, la rândul lor, sunt de 2 tipuri:
 - **Politici de gen specifice** (gender specific policies) – recunosc diferențele de gen și țintesc fie bărbații, fie femeile, având în vedere rolurile și responsabilitățile fiecărui grup.
 - **Politici de gen redistributive** (gender redistributive policies) – caută să îndrepte inegalitățile de gen (adică distribuția de putere și de resurse) în scopul atingerii egalității de gen.

Evident, politicile publice sensibile la gen sunt cele care asigură un impact echitabil la nivelul întregii populații afectate de măsurile politicii, sunt cele mai eficiente, căci nu produc decalaje, ba chiar le pot ameliora pe cele existente și, în ultimă instanță, îmbunătățesc viața cetățenilor în mod durabil.

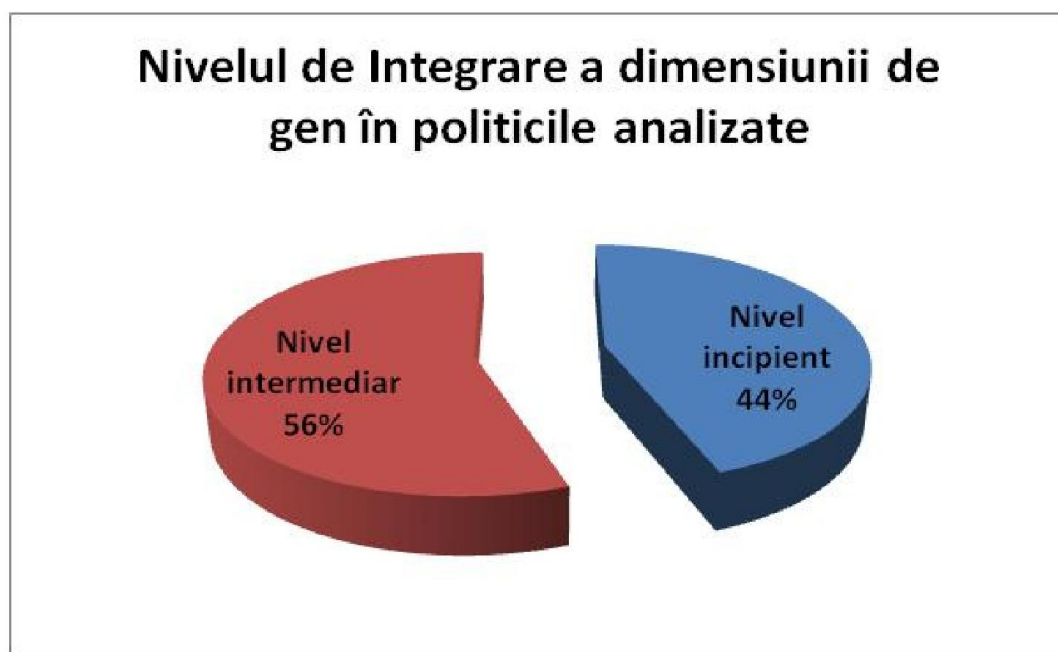
Limitările metodologiei folosite țin de aplicarea aceluiași cadru de analiză unor strategii și politici publice care sunt elaborate neuniform, urmând toate unul și același cadru general de planificare și elaborare, care să urmărească îndeaproape o structură comună, de genul:

- Planificare participativă
- Analiza situației și definirea problemei/problemelor
- Definirea scopului sau viziunii strategice
- Obiective generale și obiective specifice
- Rezultate așteptate și indicatori de progres
- Planuri de acțiune și bugete aferente
- Monitorizare și evaluare

IV. Rezultatele analizei:

În anul 2015 expiră "Programul Național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015" și, cel mai probabil, va fi elaborat un nou Program sau Strategie pentru promovarea egalității de gen pentru următoarea perioadă. Este important ca noul Program să fie cu adevărat sensibil la dimensiunea de gen, să conțină obiective specifice cu acțiuni concrete și finanțări alocate pentru asigurarea egalității dintre bărbați și femei. Aceasta în contextul, în care majoritatea politicilor analizate în cadrul acestui Index, chiar dacă declară că susțin și promovează egalitatea de gen, nu includ nici obiective și nici acțiuni concrete care ar spori egalitatea de gen în domeniile respective.

În acest capitol vom face un sumar al analizei nivelului de integrare a dimensiunii de gen în cele 9 politici publice evaluate. Pentru o analiză mai detaliată a fiecărei politici și recomandări concrete pe domenii, vedeți capitolul IV.

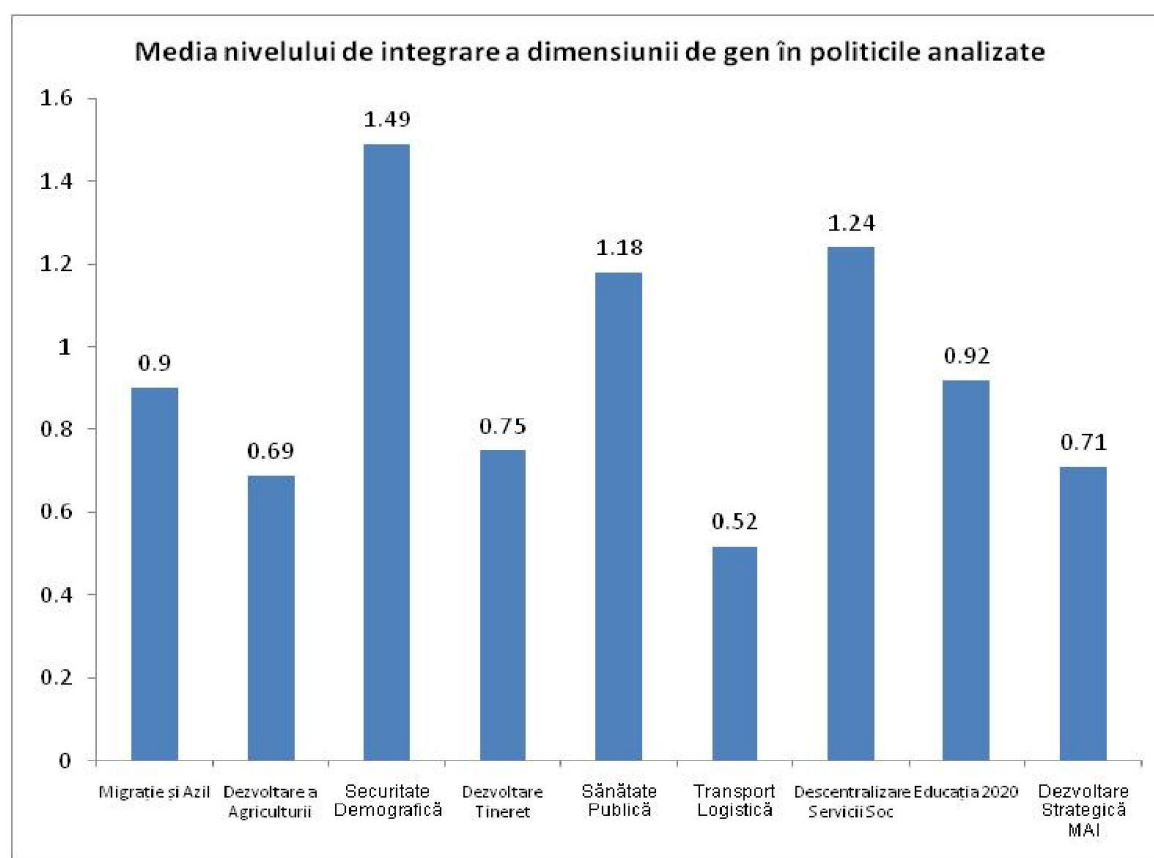
Figură 1: Nivelul de integrare a dimensiunii de gen pentru politicile publice

Scorul unic pentru politicile evaluate în această analiză este de **0.93**, reprezentând o îmbunătățire nesemnificativă față de politicile analizate în 2013 (**0.79**). Vă amintim că scorul total ar trebui să fie de 4 puncte, deci progresele sunt chiar mici. Creșterea se datorează în mare parte capitolului "Definirea și analiza problemei", unde s-a înregistrat o creștere de la **0.8** puncte în 2013 la **1.21** puncte în 2014 (vedeți Figura nr.3). Teoretic, aceasta înseamnă că instituțiile de resort responsabile de elaborarea strategiilor au depus un efort mai mare în analiza problemei, unele din ele chiar folosind ceva date dezagregate pe gen. Însă, după cum am menționat, progresul este unul minuscul.

Din cele 9 politici analizate, 4 se află la un nivel incipient de integrare a dimensiunii de gen, iar celelalte 5 se află la nivel intermediar. Pe de o parte, îngrijorează faptul că niciuna din politicile analizate nu se află la un nivel consolidat de integrare a dimensiunii de gen. Pe de altă parte, se constată că, în comparație cu politicile analizate în 2013, numărul celor aflate la nivel incipient s-a micșorat de la 75% la 44%, iar numărul politicilor aflate la nivel intermediar s-a mărit de la 17% din cele analizate la 56%.

Să însemne oare că persoanele responsabile de elaborarea politicilor publice au devenit mai sensibile la dimensiunea de gen? Nu putem afirma aceasta cu siguranță, deoarece 2 dintre politicile analizate au fost elaborate în 2011³, iar progresele în celelalte politici sunt relativ modeste.

Ca și în analiza precedentă, am observat că mai multe dintre politici menționează "egalitatea de gen", "nediscriminarea" și respectarea "drepturilor omului" printre principiile de bază. Cu toate acestea, documentele respective nu conțin obiective specifice sau acțiuni concrete care ar promova principiile date. Această situație induce concluzia că valorile semnalate continuă să fie promovate mai mult la nivel declarativ.

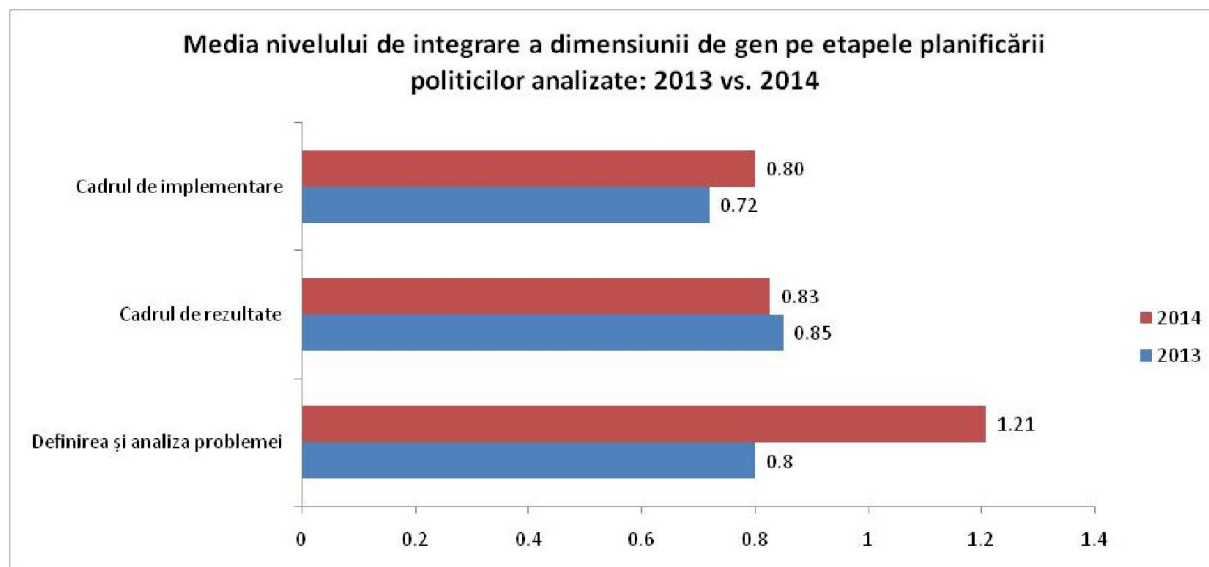
Figură 2: Media nivelului de integrare a dimensiunii de gen în politicile analizate.

³ Strategia Națională în Domeniul Migrației și Azilului (2011-2020) și Programul Național Strategic în domeniul Securității Demografice a Republicii Moldova (2011-2025)

De cele mai multe ori, analizele de gen efectuate sunt parțiale și superficiale și nu cuprind cauzele inegalităților, ceea ce înseamnă că nu pot oferi soluții și măsuri adecvate de reducere a acestora. Pentru ilustrare, cel mai mic punctaj din capitolul "Definirea și Analiza Problemei" a fost înregistrat la punctul (4) – "Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen": chiar dacă sunt recunoscute inegalitățile, cauzele lor nu sunt abordate.

Mai mult ca atât, unele dintre politicile examinate practic exclud beneficiarii serviciilor din analizele problemelor, de parcă ar exista într-un vid și nu ar afecta persoane concrete. Aceasta se referă îndeosebi la "Strategia de Transport și Logistică (2013-2022)" și la "Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova (2014-2020)": documentele date vorbesc despre parametri tehnici și logistici fără a viza beneficiarii / utilizatorii serviciilor pe care le descriu.

Din Figura nr.2 reiese clar ca mediile individuale ale politicilor analizate, pe toate cele 3 etape de planificare ale politicii (analiza și definirea problemei, cadrul de rezultate și cadrul de implementare) se învârt în jurul punctajului de 0.7 (puțin peste incipient). Deși acest punctaj mediu este un pic mai bun decât media politicilor analizate în 2013 – 0.5, progresul este unul foarte modest. Sunt trei excepții, și anume: Programul Național Strategic în domeniul Securității Demografice a Republicii Moldova (2011-2025), Strategia Națională de Sănătate Publică (2014-2020) și Strategia de Descentralizare a Serviciilor Sociale, care înregistrează o medie aproape de 1.3 puncte. Cu toate acestea, ca și în cazul politicilor analizate în 2013, nici una dintre politicile abordate nu a atins pragul de 3 puncte, deci, nu integrează dimensiunea de gen la un nivel avansat.

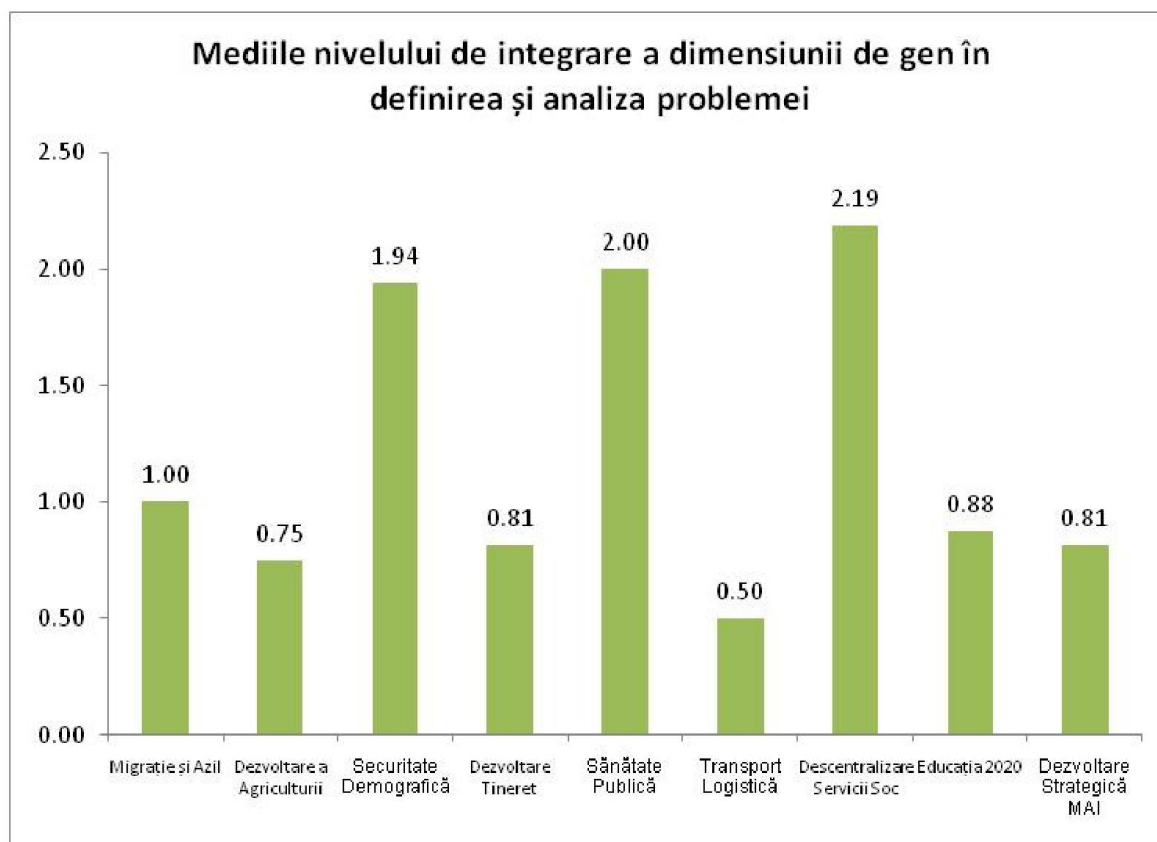

Figură 3: Media nivelului de integrare a dimensiunii de gen pe etapele planificării politicilor publice: 2013 vs. 2014

Cercetând rezultatele analizei din perspectiva mediilor generale pe cele 3 etape de planificare/implementare a politicilor, observăm că doar unul din domenii a depășit punctajul 1.0 (nivel Intermediar) – "definirea și analiza problemei". Identificăm un mic progres față de politicile analizate în 2013 – când nici una din etapele de planificare a politicilor nu a acumulat

1.0 punct. Celelalte două etape – cadrul de implementare și cadrul de rezultate – au înregistrat mai puțin de un punct, iar diferența dintre ele este minimă.

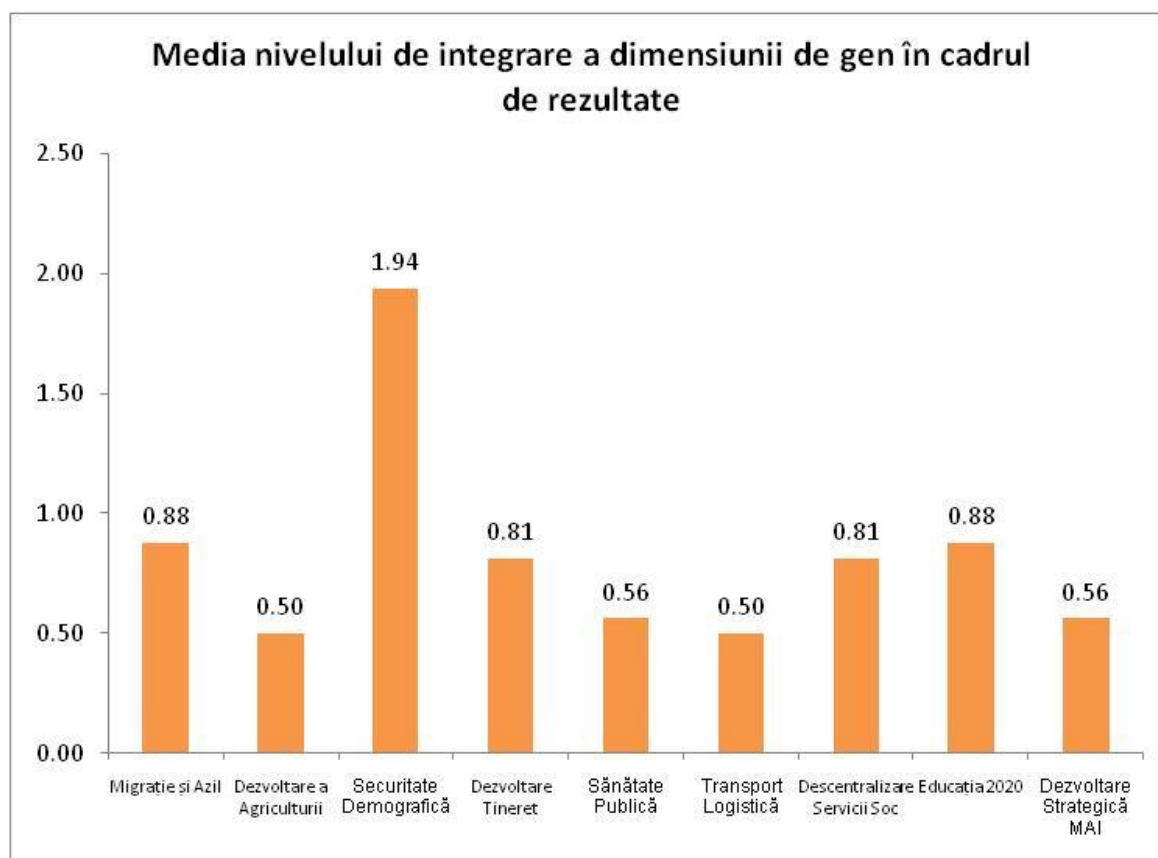
Cum pot fi interpretate aceste date? Pe de o parte, este îmbucurător faptul, că persoanele responsabile de elaborarea politicilor publice au devenit ceva mai sensibile la importanța examinării problemelor din perspectiva de gen. Pe de altă parte, această "sensibilitate" nu se transformă în acțiuni concrete și indicatori măsurabili. Concluzia din 2013 rămâne valabilă cu o mică modificare: cu toate că analiza problemei a devenit mai sensibilă la dimensiunea de gen, valorile declarate în continuare nu sunt aplicate în practică.

Figură 4: Media nivelului de integrare a dimensiunii de gen în definirea și analiza problemei.

La capitolul **Definire și Analiză a Problemei**, punctajul mediu este de 1.0 și doar 3 politici - Programul Național Strategic în domeniul Securității Demografice a Republicii Moldova (2011-2025), Strategia Națională de Sănătate Publică (2014-2020) și Strategia de Decentralizare a Serviciilor Sociale – au acumulat un punctaj mediu de 2.0. În cinci dintre aceste politici sunt prezentate careva date dezagregate pe gen, iar în doar 3 dintre ele se face un efort de a identifica nevoile/preocupările specifice de gen. După cum a fost menționat mai sus, niciuna din politicile analizate nu face o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen – inegalitățile sunt prezentate ca niște fenomene "normale" și nu ca produse a anumitor politici și circumstanțe istorico-sociale. După cum am observat și în 2013, datele prezentate, chiar dacă sunt dezagregate pe gen, nu sunt abordate într-un context mai larg și în legătură și/sau dependență de alte date.

Trei dintre politicile analizate au demonstrat un efort mai consistent la abordarea de gen în definirea și analiza situației. Ne referim la Programul Național Securitate Demografică, Strategia Națională de Sănătate Publică și Strategia de Descentralizare a Serviciilor Sociale. Aceste trei documente au o relevanță mare pentru asigurarea egalității de gen. Menționăm, însă, că două dintre ele – Descentralizarea Serviciilor Sociale și Sănătate Publică – nu au obiective specifice care să abordeze egalitatea de gen. Mai mult ca atât, Programul Securitate Demografică și Descentralizarea Serviciilor Sociale sunt documente confuze: chiar dacă prezintă date dezagregate și încearcă să identifice preocupările specifice de gen, documentele nu au o structură bine încheiată care să urmeze o logică, constituind un amalgam de informație fără o structură clară. Deci, chiar dacă sunt politici mai sensibile la dimensiunea de gen în analiza situației, ele suferă de alte probleme conceptuale, ceea ce le face slabe și greu de implementat.

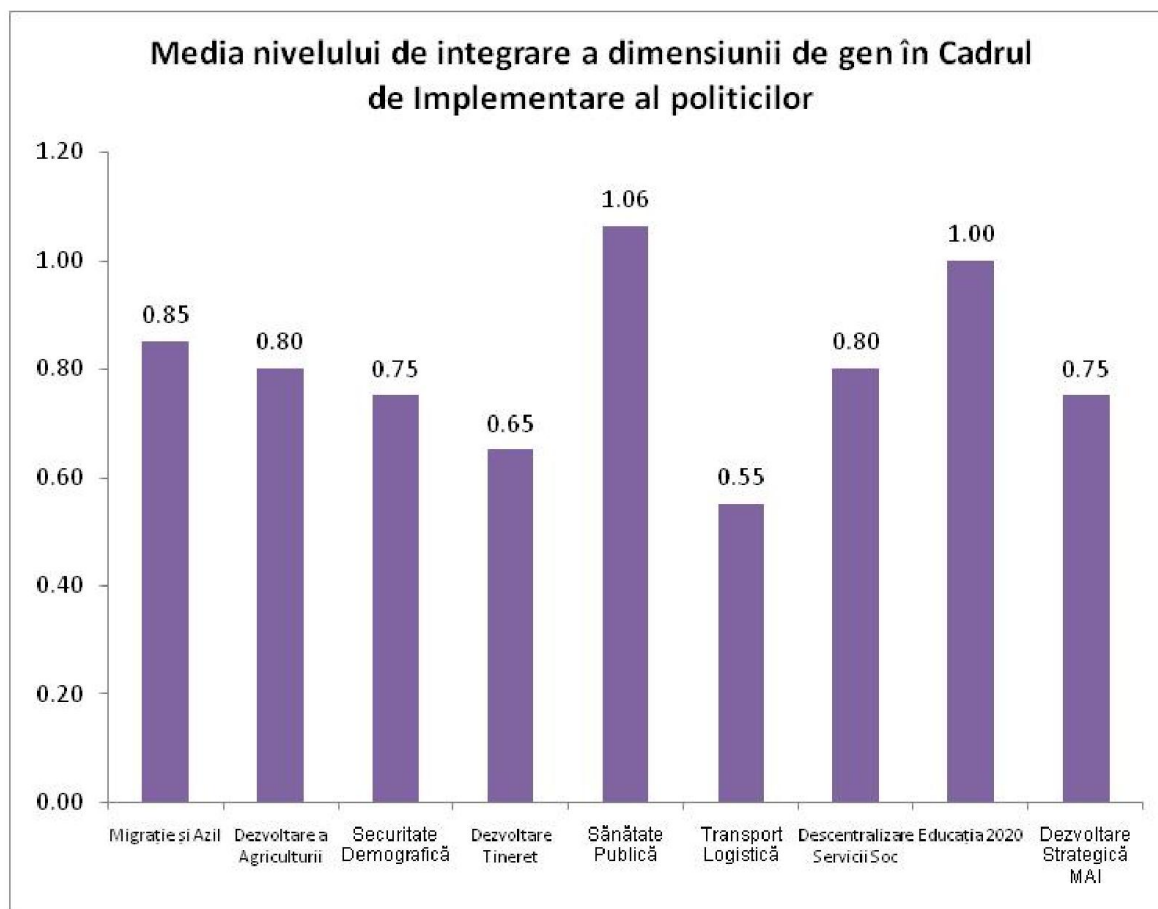

Figură 5: Media nivelului de integrare a dimensiunii de gen în cadrul de rezultate

Situația la capitolul **Cadrul de Rezultate** este semnificativ mai proastă decât la capitolul precedent. Doar o singură politică – Securitate Demografică – atinge un nivel Intermediar/consolidat în ceea ce privește integrarea dimensiunii de gen. Celelalte oscilează la punctajul 0.75, la faza incipientă de integrare. Dacă la capitolul Definirea și analiza situației s-a înregistrat un progres modest în ceea ce privește punctajul mediu în comparație cu analiza politicilor din 2013, la acest capitol îmbunătățiri nu sunt. Din contra, s-a înregistrat un mic regres – în 2013 punctajul mediu a fost de 0.85, iar actualmente este de 0.83.

Doar un singur document din cele analizate – Securitate Demografică – stabilește un obiectiv specific pentru realizarea egalității de gen: se menționează importanța ”flexibilității pe piața muncii”, ”prevenirea și eliminarea de pe piața muncii a oricăror forme de discriminare”, ”reducerea decalajelor salariale asociate cu aceste discriminări”, ”promovarea de noi forme de organizare a muncii și asigurarea șanselor egale de angajare a femeilor”. Deci, documentul abordează problema demografică a Moldovei printr-o lentilă comprehensivă, atrăgând atenție atât la măsuri de sporire a natalității, cât și la eliminarea discriminării pe piața muncii și reintegrarea femeilor cu copii în forța de muncă.

Este îngrijorător faptul, că unele politici cu relevanță mare de gen, cum ar fi Sănătate Publică, Descentralizarea Serviciilor Sociale și Strategia Educația 2020, nu depun efort să integreze dimensiunea de gen în cadrul de rezultate: ele nu au obiective specifice pentru egalitatea de gen, nu prevăd măsuri speciale pentru femei din grupuri vulnerabile, iar planurile de acțiuni nu prevăd activități specifice pentru asigurarea egalității de gen.

Figură 6: Media nivelului de integrare a dimensiunii de gen în cadrul de implementare

La capitolul integrarea dimensiunii de gen în **Cadrul de Implementare**, situația s-a îmbunătățit foarte modest în comparație cu 2013. În 2013 punctajul mediu a constituit 0.72, iar în cadrul acestei analize, punctajul mediu este de **0.80**. Astfel, ca și în analiza politicilor 2013, punctajul la Cadrul de Implementare este la nivel Incipient, similar cu cel de la Cadrul de Rezultate. De aici

putem concluziona – chiar dacă analiza problemelor din perspectiva de gen a devenit ceva mai bună, restanțele majore se înregistrează la planificarea obiectivelor specifice, implementarea acțiunilor bine țintite și monitorizarea impactului politicii din perspectiva de gen.

La acest capitol se evidențiază ne semnificativ Strategia Sănătate Publică și Strategia Educația 2020 – ambele oscilează în jurul punctajului intermediar 1.0. Politicile respective se evidențiază prin două aspecte: planurile de acțiuni sunt formulate pe proiecte/ inițiative specifice și există un cadru instituțional capabil de implementare. Deci, documentele conțin acțiuni specifice și prezintă un cadru instituțional competent. Cu toate acestea, politicile date nu stipulează cadrul de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen, nu includ indicatori dezagregați pe gen care să măsoare impactul de gen al politicii. De remarcat, că doar Strategia Educația 2020 include alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen. Celelalte două strategii, care s-au evidențiat în capitolele precedente – Securitate Demografică și Descentralizarea Serviciilor Sociale – au o prestație slabă la acest capitol: nu includ planuri de acțiuni cu activități specifice, nu prevăd alocări de fonduri și nu au cadru de monitorizare sensibil la dimensiunea de gen (vedeți Figura nr.6).

În concluzie, din cele 9 politici analizate, 44% se află la o stadiu incipientă de integrare a dimensiunii de gen, iar 56% se află la o stadiu intermediară. Această stare de fapt reprezintă un mic progres față de politicile analizate în 2013, când 75% se aflau la stadiu incipientă și doar 17% la stadiu intermediară. Pe de altă parte, 2013 s-a evidențiat printr-o politică la stadiu consolidată de integrare, iar actualmente nu există niciuna. Deși 7 dintre politicile analizate au o relevanță mare pentru egalitatea de gen, doar 3 dintre ele s-au distins printr-o analiză mai profundă a problemei – Programul Național Strategic în domeniul Securității Demografice a Republicii Moldova (2011-2025), Strategia Națională de Sănătate Publică (2014-2020) și Strategia de Descentralizare a Serviciilor Sociale; doar 1 s-a evidențiat printr-un cadru de rezultate mai sensibil la dimensiunea de gen – Securitate Demografică; iar 2 dintre ele s-au manifestat foarte modest în ceea ce privește integrarea dimensiunii de gen în cadrul de implementare – Sănătate Publică, Educația 2020 (2014-2020). Concluzia pentru analiza 2013 este valabilă și pentru perioada actuală: deși politicile analizate depun un efort pentru a analiza și defini problema din perspectiva de gen, cele mai mari restanțe rămân la capitolele – obiective specifice, acțiuni concrete, finanțare corespunzătoare și indicatori dezagregați din perspectiva de gen. Astfel, aceste politici continuă să integreze dimensiunea de gen doar la nivel declarativ.

Anul 2015 va constitui un test important pentru autoritățile Republicii Moldova în ceea ce privește angajamentul lor pentru promovarea egalității de gen. În acest an expiră 2 documente de politici foarte importante pentru promovarea egalității de gen și anume, Programul Național de Asigurare a Egalității de Gen (2010-2015) și Strategia Națională privind Politicile de Ocupare a Forței de Muncă (2007-2015). Cel mai probabil, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va fi responsabil de elaborarea acestor politici pentru următoarea perioadă. Sperăm că de data aceasta, dimensiunea de gen va fi integrată mai mult decât la nivelul declarativ.

V. Relevanța de gen a politicilor analizate:

În acest capitol, vom evalua relevanța de gen ale celor 9 politici analizate. În fiecare din domeniile analizate, vom încerca să identificăm discrepanțele de gen. Acest exercițiu prezintă unele dificultăți, deoarece, după cum am menționat mai sus, marea majoritate a politicilor analizate nu prezintă și nu utilizează date dezagregate pe gen.

1. *Strategia Națională de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2014-2020 are o relevanță de gen semnificativă*, căci trebuie să trateze decalajele de gen existente în rândul tineretului. O politică sensibilă la dimensiunea de gen ar putea contribui la reducerea disproporțiilor de gen în ratele de absolvire a studiilor superioare: în anul 2014, 60.5% dintre persoanele care au terminat o instituție de învățământ superioară au fost femeii și doar 39.5% bărbați⁴. Decalajul de gen de 21% este unul foarte semnificativ și trebuie abordat inclusiv în politicile de dezvoltare a tineretului. De asemenea, ar putea contribui la reducerea decalajului de gen în ceea ce privește rata de ocupare și șomajul: în anul 2014, 55.6% din populația ocupată în vârstă de 15-34 ani erau bărbați și 44.4% femeii⁵. Decalajul de 11.2% este semnificativ și trebuie să fie o prioritate a politicilor de tineret. Mai mult ca atât, o politică sensibilă la dimensiunea de gen ar contribui la reducerea decalajului de gen în ceea ce privește percepția băieților și fetelor asupra la astfel de teme ca importanța contracepției, echilibrarea îngrijirii copiilor în familii tinere (tinerele mame singuratice sunt foarte vulnerabile) și altele.

2. *Strategia de transport și logistică 2013-2020 are relevanță de gen însemnată* deoarece, deși în multe cazuri și bărbații, și femeile suferă din cauza calității neadecvate a sistemului de transport, există diferențe importante. Spre exemplu, mai mulți bărbați posedă autoturisme și astfel, suferă din cauza calității proaste a drumurilor. Pe de altă parte, mai multe femei folosesc transportul public și suportă consecințele calității infecte a acestuia, dar și a calității proaste a drumurilor: "femeile ... recurg mult mai intens la serviciile de transport public: din timpul total petrecut în diferite tipuri de transport, ponderea serviciilor de transport public în cazul bărbaților a constituit 40,3%, iar în cazul femeilor – 76,5%."⁶ În majoritatea cazurilor, femeile conduc copiii la instituții de menire socială, astfel, simt pr propriei piele calitatea drumurilor locale. Decalajul de gen de 36.2% este unul foarte semnificativ și necesită abordare în cadrul politicilor de transport și logistică. În ceea ce privește transportul feroviar și aviatic, au de suferit atât bărbații, cât și femeile de pe urma prețurilor excesiv de mari.

3. *Strategia de dezvoltare a agriculturii și mediului rural din Republica Moldova – 2014-2020 are o relevanță de gen mare*. Această politică trebuie să țină în vizor decalajele de gen în domeniul agricol și în calitatea vieții din mediul rural. Din totalul exploatațiilor agricole, 85% sunt conduse

⁴ Biroul Național de Statistică, Absolvenții instituțiilor de învățământ superior după Forme de învățământ, Sexe și ani, <http://statbank.statistica.md/pxweb/Database/RO/07%20INV/INV06/INV06.asp>

⁵ Biroul Național de Statistică, Populația Ocupată după ocupație, nivel de instruire, grupe de vârstă, ani, medii și sexe, <http://statbank.statistica.md/pxweb/Database/RO/TER/02%20POP/02%20POP.asp>

⁶ Biroul Național de Statistică, Notă Analitică, "Cât timp petrec moldovenii utilizând diferite tipuri de transport?", http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Utilizarea_timpului_RM/Note_analitice_rom/03_brosur_ROM.pdf

de bărbați și doar 15% de femei⁷. Decalajul de gen de 70% este unul enorm care trebuie abordat neîntârziat în politicile de dezvoltare a agriculturii. Mai mult ca atât, conform datelor Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură pe anul 2014, 83% dintre beneficiarii subvențiilor de stat pe toate măsurile au fost bărbați și doar 17% femei⁸. Decalajul de 66% arată că acest aspect trebuie să devină o prioritate în toate politicile de dezvoltare a agriculturii. O politică sensibilă la dimensiunea de gen ar contribui la micșorarea decalajelor de gen și în: accesul la finanțe și la tehnică agricolă; ocuparea forței de muncă în mediul rural; sărăcia în mediul rural; implicarea diferitor membri ai comunității în procesele de dezvoltare locală; accesul diferitor categorii de persoane la infrastructura din mediul rural. În loc să abordeze toate aceste teme prin prisma egalității de gen, strategia îi vede pe toți locuitorii din mediul rural ca pe o masă omogenă.

4. Strategia de Decentralizare a Serviciilor Sociale are o relevanță foarte mare pentru aspectul egalității de gen, deoarece ar putea aborda decalajele de gen existente în ceea ce privește accesul la servicii sociale în diferite tipuri de localități din Moldova. Mai mult ca atât, pe lângă faptul că femeile apelează la servicii sociale mai frecvent, marea majoritate dintre angajații în domeniu sunt femei. Conform studiului "Femei și bărbați în Republica Moldova. Analiză în aspect teritorial" din 2012, din totalul persoanelor care activează în sănătate și asistență socială, 80% sunt femei și doar 20% bărbați⁹. Decalajul de 60% este unul foarte semnificativ și trebuie luat în calcul la elaborarea politicilor publice în domeniul serviciilor sociale. Mai mult ca atât, două studii¹⁰ din sectorul social au stabilit că: 1. femeile constituie mai mult de 90% din îngrijitorii persoanelor în vârstă și cu dizabilități; 2. Peste 87% din beneficiarii serviciilor la domiciliu sunt femeile cu o vârstă medie de 73 de ani. Decalajele de gen din aceste domenii sunt enorme și trebuie abordate în cadrul politicilor de servicii sociale. În plus, strategia ar putea aborda inegalitățile teritoriale în ceea ce privește accesul la servicii de calitate. Există multe servicii sociale de care beneficiază predominant femeii (victime ale violenței în familie, mame singuratic). Astfel, strategia va avea grijă ca serviciile și beneficiarele respective să nu rămână neacoperite după implementarea reformei de descentralizare.

5. Programul de Dezvoltare Strategică al Ministerului Afacerilor Interne pentru Perioada 2014 - 2016 are o relevanță mare pentru aspectul egalității de gen din, cel puțin, două puncte de vedere: femeile ca angajate în sistemul MAI și femeile ca beneficiare ale serviciilor MAI. Programul ar putea aborda decalajele de gen existente în componența structurilor operaționale

⁷ Biroul Național de Statistică, Răspuns la solicitarea de informație nr. C-94/14 din 17.02.14

⁸ Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, prezentarea "Totalurile subvenționării activităților agroindustriale în anul 2014",

http://www.maia.gov.md/public/files/Evenimente/2015/prezentare%20aipa%202014/prezentare%20general%202014_final_18.02.15-1.pdf

⁹ Biroul Național de Statistică, "Femei și bărbați în Republica Moldova. Analiză în aspect teritorial",

<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=263&id=2199>

¹⁰ Studiul UNIFEM, "Vulnerabilitatea femeilor singure care îngrijesc copiii cu dizabilități din raionul Fălești",

http://www2.un.md/UNIFEM/programme_areas/GRB/case_studies/rom/BSG-ProtectiaSociala-costul_ingrijirii_pers_disabilitati.pdf; Studiul UNIFEM, "Aspectul formal și informal al îngrijirii la domiciliu a

bătrânilor în raionul Sîngerei",

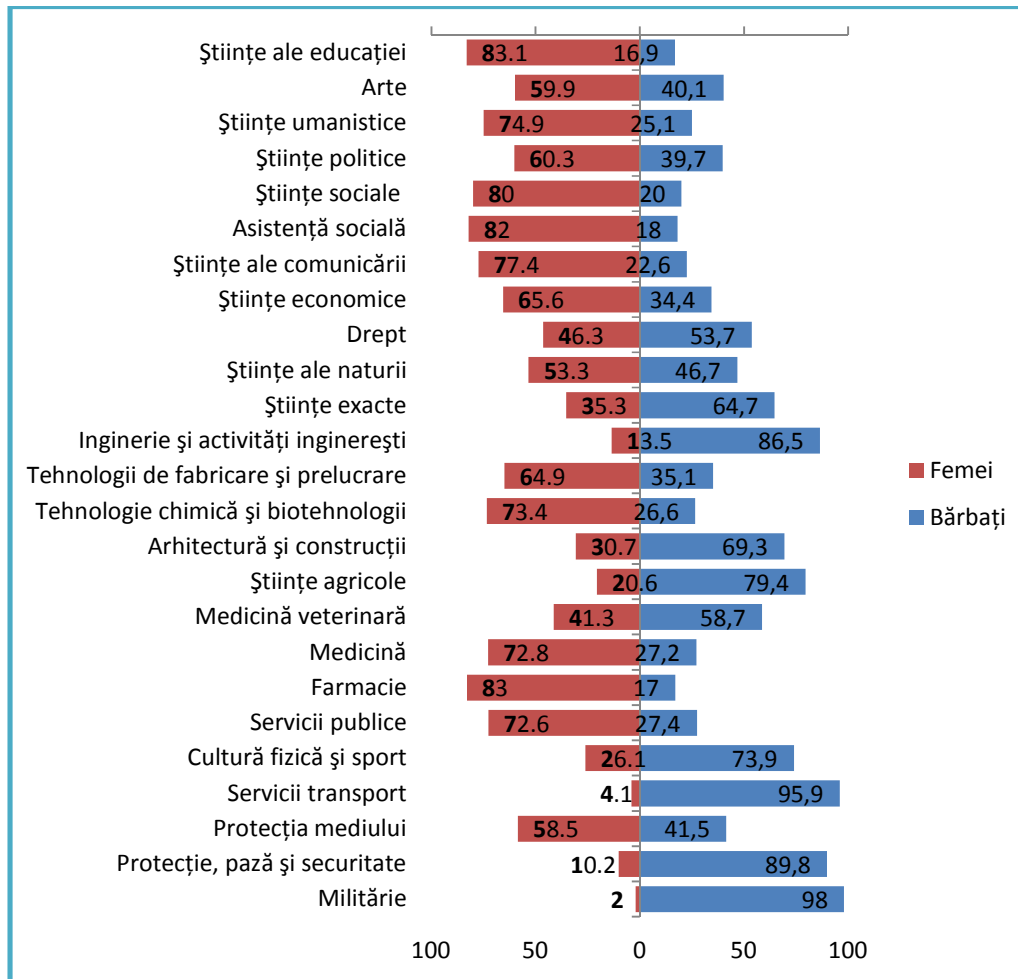
http://www2.un.md/UNIFEM/programme_areas/GRB/case_studies/rom/BSGProtectiaSociala-costul_ingrijirii_la_domiciliu.pdf

MAI în ierarhia administrativă a MAI. De asemenea, programul ar putea aborda dimensiunea de gen în ceea ce privește crimele ale căror victime sunt predominant femeile (în special violul și violența în familie). Însăși programul evidențiază decalajele de gen în ceea ce privește angajații sistemului MAI. Componenta personalului de conducere a MAI conștră din 24 de bărbați și doar 13 femei, pe când componenta personalului de executare prezintă o imagine diametral opusă: 46 de femei și doar 19 bărbați (pagina 15). Aceste decalaje sunt foarte semnificative și demonstrează relevanța Programului de dezvoltare a MAI pentru egalitatea de gen. În ceea ce privește femeile ca victime ale diferitor infracțiuni, cele mai grave decalaje sunt la capitolul victime ale violenței în familie. În anul 2011, din 369 de victime ale violenței în familie, 273 (74%) au fost femei și 96 bărbați (26%)¹¹. Acest decalaj este foarte semnificativ și trebuie abordat în cadrul acestui Program: reieșind din aceste date, structurile MAI trebuie să elaboreze activități și politici care să adreseze atât nevoile persoanelor vulnerabile la violență în familie, cât și lucru cu infractorii. Un alt decalaj de gen deranjant este profilul minorilor care au săvârșit infracțiuni: în anul 2013, din 1,142 de infracțiuni comise de minori, 1,053 (92%) au fost comise de băieți, iar 89 de fete¹². Aceeași notă informativă de la BNS afirmă că "din numărul total de condamnați, 6.6% sînt femei." Aceste decalaje sunt foarte mari și trebuie abordate inclusiv în cadrul acestui program.

6. Strategia de dezvoltare a educației – Educația 2020 (2014 – 2020) are o relevanță mare pentru aspectul egalității de gen din trei puncte de vedere: femeile ca angajate în sistemul de Educație, femeile ca beneficiare directe a sistemului de Educație și femeile ca principalii îngrijitori de copii, beneficiari ai sistemului de Educație. Despre decalajul de gen în ceea ce privește ratele de absolvire am vorbit mai sus, la analiza Strategiei de dezvoltare a tineretului: este un decalaj foarte semnificativ (21%) și ar trebui abordat în această strategie. Un alt aspect care putea fi abordat de această Strategie este segregarea de gen în domeniile de studii. În următoarele domenii educaționale predomină femeile: științe ale educației, științe umanistice, științe sociale, asistență socială, științe ale comunicării și altele. Pe de altă parte, în domeniile – inginerie și activități inginerești, științe agricole, servicii transport și protecție, pază și securitate, militare – predomină masiv bărbații (vedeți Figura nr.7). Decalajele de gen din aceste domenii variază dintre 45% și 96%, deci sunt foarte semnificative. Strategia respectivă trebuie să abordeze aceste decalaje.

¹¹ Broșura "Violența față de femei în familie", Biroul Național de Statistică, http://www.statistica.md/public/files/SeminareConferinte/Violenta_fam_dec_2011/Pliant.pdf

¹² Nivelul infracționalității în Republica Moldova în 2013, Biroul Național de Statistică, <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&id=4335&idc=168>

Figură 7: Piramida de gen a absolvenților învățământului superior din Moldova în 2012

Nu în ultimul rând, această strategie ar putea aborda decalajul de gen în ceea ce privește participarea pe piața muncii a bărbaților și femeilor cu copii de vârstă ante-preșcolară. Rata de ocupare a femeilor cu cel puțin un copil de vârstă ante-preșcolară este de 38.4%, în comparație cu 56.3%¹³ la bărbați. Decalajul de gen este unul semnificativ, de 17.9%, și trebuie abordat în această strategie, inclusiv prin politici de oferire a serviciilor de creșă.

7. Programul Național Strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011 – 2025) are o relevanță mare pentru aspectul egalității de gen, deoarece vizează direct mai multe decalaje de gen existente: de la ratele de mortalitate și morbiditate a copiilor, băieților și fetelor, până la creșterea și îngrijirea copiilor, numărul pensionarilor și speranța de viață a bărbaților și femeilor. În anul 2014, numărul băieților care au decedat în vârsta de 0-4 ani a fost

¹³ Raportul "Forța de Muncă în Republica Moldova: Ocupare și Șomaj 2014", Biroul Național de Statistică http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/ocupare_somaj/Fora_Munca_2014.pdf

de 270, în comparație cu 180¹⁴ fete de aceeași vârstă. Decalajul de gen de 20% este unul semnificativ și trebuie abordat în cadrul acestui program. Mai mult ca atât, mortalitatea infantilă la băieți a fost de 11.3 la 1,000 născuți în 2014, iar la fete de 7.9¹⁵ – un alt decalaj foarte semnificativ care trebuie abordat în această politică. În ceea ce privește numărul pensionarilor pentru limita de vârstă, iar sesizăm un decalaj de gen foarte mare: în anul 2014, în Moldova erau 149,900 pensionari bărbați și 357,600¹⁶ pensionari femei. Numărul femeilor pensionate este de două ori mai mare decât al bărbaților – această discrepantă este foarte mare și are implicații serioase pentru o serie de politici naționale și locale. Acest decalaj trebuie abordat în Programul în domeniul securității demografice. Un alt indicator demografic important este speranța de viață și aici de asemenea, găsim un decalaj de gen foarte semnificativ. În 2014 speranța de viață la bărbați a fost de 67.52 de ani, iar la femei 75.39 de ani. Decalajul de 8 ani este unul mare și trebuie abordat în prezentul program.

8. *Strategia Națională de Sănătate Publică (2014 – 2020) are o relevanță foarte mare pentru aspectul egalității de gen din, cel puțin, două puncte de vedere: femeile ca angajate în sistemul de sănătate publică și femeile și bărbații ca beneficiari ai serviciilor de sănătate. În anul 2014, 165,000 de femei au fost angajate în sferile "sănătate, administrație publică, învățământ și asistență socială", în comparație cu 66,000¹⁷ de bărbați. Practic, de trei ori mai multe femei activau în aceste domenii decât bărbați: este un decalaj semnificativ care atestă importanța aceste strategii pentru egalitatea de gen. Conform unui recent comunitat de presă de la Biroul Național de Statistică, "mortalitatea masculină, specificată pe cauze de deces, diferă de cea feminină. „Supramortalitatea masculină” a fost de 3,5 ori mai mare în cazul bolilor infecțioase și parazitare; de 4 ori – în cazul accidentelor, intoxicațiilor și traumelor; de 2,4 ori – bolilor aparatului respirator și de 1,5 ori – tumorilor. „Supramortalitatea feminină” s-a înregistrat numai în cazul bolilor aparatului circulator (cu 13,6%)¹⁸.” Aceste decalaje de gen sunt foarte semnificative – în cazul dat, în defavoarea bărbaților – și trebuie abordate în documentul respectiv. Mai mult ca atât, bărbații tind să meargă la medic mai rar decât femeile: acest comportament poate duce și la agravarea sănătății bărbaților dacă nu apelează la timp la medic. Acest decalaj de asemenea trebuie abordat în strategia dată. Nu în ultimul rând, accesul femeilor din mediul rural la servicii medicale ginecologice este mult mai limitat decât a celor din*

¹⁴ Decedati pe sexe, grupe de virsta si medii, 1980-2014, Biroul Național de Statistică, <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=POP0402&ti=Decedati+pe+sexe%2C+grupe+de+virsta+si+medii%2C+1980-2014&path=../Database/RO/02%20POP/POP04/&lang=1>

¹⁵ Mortalitatea infantila pe sexe si medii, 1980-2014, Biroul Național de Statistică, <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=POP0405&ti=Mortalitatea+infantila+pe+sexe+si+medii%2C+1980-2014&path=../Database/RO/02%20POP/POP04/&lang=1>

¹⁶ Pensionari pentru limita de virsta dupa sexe si grupe de virsta, 2006-2014, Biroul Național de Statistică, <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=PRO0107&ti=Pensionari+pentru+limita+de+virsta+dupa+sexe+si+grupe+de+virsta%2C+2006-2014&path=../Database/RO/09%20PRO/&lang=1>

¹⁷ Populatia ocupata pe activitati economice, dupa nivelul de instruire, pe grupe de virsta, sexe si medii, 2000-2014, Biroul Național de Statistică, <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=MUN0202&ti=Populatia+ocupata+pe+activitati+economie%2C+dupa+nivelul+de+instruire%2C+pe+grupe+de+virsta%2C+sexe+si+medii%2C+2000-2014&path=../Database/RO/03%20MUN/MUN02/&lang=1>

¹⁸ Comunicat de Presă, "Mortalitatea generală după principalele clase ale cauzelor de deces în anul 2014", Biroul Național de Statistică, 12.05.2015, <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=4755>

urbe: "Din cele 15 femei decedate [în timpul nașterii] pe parcursul a.2008 - 11 (73%) au fost locuitoare din mediul rural.¹⁹" Această discrepanță este foarte gravă și indică încă o dată relevanța Strategiei Naționale de Sănătate Publică pentru egalitatea de gen.

9. *Strategia Națională în domeniul migrației și azilului (2011 – 2020) are o relevanță considerabilă* pentru aspectul egalității de gen din câteva puncte de vedere: femeile și bărbații ca emigranți (respectiv, problemele cu care se confruntă în țările gazdă), femeile ca solicitante de azil și femeile/bărbații-victime ale traficului de ființe sau a migrației ilegale. Însăși strategia menționează câteva decalaje de gen foarte semnificative: 66% dintre cei "antrenați în procesele migraționale" sunt bărbații, și respectiv 34% femeile (pagina 4). Mai mult ca atât, "din numărul total al migranților plecați în CSI 2/3 sînt bărbați", pe când 70% dintre persoanele plecate în UE sunt femei (pagina 5). Aceste decalaje sunt semnificative și, deși sunt menționate în strategie, ele nu sunt abordate prin activități concrete. În ceea ce privește victimele traficului de ființe umane, în 2013, din 262 de victime identificate, 153 (66%) au fost femei și respectiv 80 (34%) bărbați²⁰. Decalajul de 32% este unul foarte semnificativ și trebuie abordat inclusiv în Strategia respectivă.

¹⁹ "Evaluarea la mijloc de termen a implementării Strategiei Naționale a Sănătății Reproductive: 2006-2015", http://www.ms.gov.md/sites/default/files/evaluarea_la_mijloc_de_termen_a_implementationii_strategiei_nationale_a_sanatatii_reproducerii_2006-2015.pdf

²⁰ Raport, "Monitorizarea situației în domeniu traficului de ființe umane - analiza stării și dinamicii infractionale pentru anul 2013", Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane, http://www.antitrafic.gov.md/public/files/Analiza_strategica_TFU-2013-final-RO.pdf

6.1. Proiectul strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret pentru anii 2014-2020²¹

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	1	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	1	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	0.75	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	0.5	0.94
Media Analiza Problemei		0.81	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	1	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	1	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (femei rom, cu dizabilități etc).	0.75	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.81	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.75	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	0.5	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	0.5	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	1	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	0.5	0.81
Media Cadrul de Implementare		0.65	0.80
Media Politica Publică		0.75	0.93

²¹ În varianta disponibilă la adresa:

http://www.tineri.md/files/6101_structura_planul_de_actiuni_plan_me_strategia_nationala_de_tineret_versiune_14_03_2014.pdf

Constatări:

(1) Deși unul din principiile de bază ale Strategiei este "nediscriminarea și egalitatea de șanse" (criteriile incluse: rasă, etnie, sex, gender, opinie, dizabilitate, origine socială, apartenență religioasă și "alte criterii similare"), acest principiu rămâne mai mult la nivel declarativ, nefiind susținut de activități concrete.

(2) Nu sunt prevăzute obiective cu relevanță de gen. Planul de acțiuni practic nu este deloc sensibil la gen. Doar un rezultat în Obiectivul specific 2.3 este parțial sensibil la dimensiunea de gen (ne referim la disponibilitatea materialelor informative și produselor de contracepție în căminele studențești); totuși, după cum este formulat acest rezultat, se vede că autoritatea nu sesizează importanța majoră de gen pe care îl are această acțiune.

(3) Este folosită de câteva ori sintagma "tineri cu oportunități reduse": în acest termen autoritatea include *toți* tinerii cu oarecare vulnerabilități (sociale, economice, de sănătate, culturale, educaționale, geografice). Respectiv, acțiunile care abordează acest *grup* sunt foarte generale și ne-focate.

(4) *Politica respectivă are o relevanță considerabilă*, deoarece ar putea aborda decalajele de gen care există în rândul tineretului. O politică sensibilă la dimensiunea de gen ar avea ca rezultat reducerea decalajului de gen în ratele de finisare a studiilor superioare. De asemenea, ar putea contribui la diminuarea decalajului de gen în ceea ce privește rata de ocupare și șomajul, precum și la micșorarea decalajului de gen în ceea ce privește percepția băieților și fetelor asupra la astfel de teme ca importanța contracepției, echilibrarea îngrijirii copiilor în familii tinere (tinerele mame singuratice sunt foarte vulnerabile) și altele.

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat. Sunt utilizate doar câteva date dezagregate.

(2) Integrarea dimensiunii de gen în Planul de acțiuni este necesară în mod special în **Obiectivele specifice 1.1** (perfecționarea cadrului legal pentru asigurarea participării tinerilor în procesele decizionale), **1.3** (consolidarea CLT sporind cu 30% numărul tinerilor implicați), **2.1** (asigurarea calității și eficienței serviciilor de tineret / serviciile să fie disponibile pentru 90% din tinerii care le-au solicitat), **2.2** (dezvoltarea serviciilor prietenoase tinerilor în afara instituțiilor), **2.3** (măsuri de promovare a modului sănătos de viață în rândul tinerilor) și **tot obiectivul general 3** (dezvoltarea oportunităților antreprenoriale și de angajare în rândul tinerilor).

(3) La fiecare dintre obiectivele menționate mai sus, să fie analizată situația femeilor și bărbaților tineri, iar acțiunile să fie suficient de specifice ca să depisteze și să rectifice inegalitățile de gen.

(4) Pentru obiectivele care vizează implicarea tinerilor în procesul de luare a deciziilor, să se stabilească cote de gen: ce procentaj minim de bărbați și femei tinere să fie implicați în procesul de luare a deciziilor la diferite nivele.

6.2. Strategia de transport și logistică – 2013-2020²²

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	0.5	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	0.5	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	0.5	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	0.5	0.94
Media Analiza Problemei		0.5	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	0.5	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	0.5	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (rome, femei cu dizabilități etc).	0.5	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.5	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.5	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen și a acțiunilor speciale.	0.5	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	0.75	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	0.5	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	0.5	0.81
Media Cadrul de Implementare		0.55	0.80
Media Politica Publică		0.52	0.93

Constatări:

(1) Egalitatea de gen nu este menționată ca unul din "principiile ce stau la baza strategiei". Mai mult ca atât, accesul persoanelor vulnerabile la transport nu este menționat nici ca principiu, nici ca obiectiv. În

²² În varianta disponibilă la adresa: http://www.mtid.gov.md/img/proiecte/MoldovaTLS_romanian-final.pdf

general, strategia este foarte "inumană": însăși beneficiarii sistemului de transport sunt rar menționați; ca și cum sistemul de transport ar exista separat de persoanele care-l utilizează.

(2) Analiza situației curente este una superficială și mai mult tehnică, atrăgând atenție îndeosebi calităților tehnice ale transportului/ infrastructurii. Pe alocuri, este semnalată legătura dintre beneficiari și sistemul de transport (calitatea proastă a drumurilor explică accesul limitat al populației la instituții de menire socială), dar această temă nu este explorată. Nu se menționează *cine anume* suferă cel mai mult de la calitatea proastă a drumurilor, spre exemplu. Mai mult ca atât, sistemul de transport este descris prin prisma sustenabilității economice și a proiectelor de infrastructură, dar nu prin prisma necesităților de transport ale populației.

(3) Nu sunt prevăzute obiective cu relevanță de gen care să contribuie la consolidarea egalității de gen. De asemenea, nu sunt obiective care abordează accesul persoanelor vulnerabile la serviciile de transport. Pe de altă parte, sunt obiective care abordează reducerea costurilor totale de transport rutier și asigurarea transportării în siguranță.

(4) *Politica respectivă are o relevanță de gen medie* deoarece. Deși de cele mai multe ori și bărbații, și femeile suferă din cauza calității neadecvate a sistemului de transport, există, totuși, niște diferențe importante. Spre exemplu, mai mulți bărbați posedă autoturisme și astfel, suferă din cauza calității proaste a drumurilor. Pe de altă parte, mai multe femei folosesc transportul public și au de îndurat din cauza calității proaste a acestuia și a calității proaste a drumurilor. În majoritatea cazurilor, femeile sunt acelea care duc copiii la instituții de menire socială și astfel, sunt afectate de calitatea proastă a drumurilor locale. În ceea ce privește transportul feroviar și aviatic, atât bărbații, cât și femeile au de suferit de pe urma prețurilor mari.

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat.

(2) Trebuie efectuată o analiză mai profundă a efectelor problemelor din sistemul de transport asupra femeilor și bărbaților. Este în special relevant pentru transportul rutier.

(3) Introducerea principiului Egalității de gen ca unul din "criteriile ce stau la baza strategiei". La formularea obiectivelor, să fie luate în considerație prețurile transportului public pentru categoriile social-vulnerabile, mai ales mame singuratice și persoane cu dizabilități fizice. Să fie abordată problema accesului la transport public a persoanelor în scaune cu rotile.

6.3. Strategia de dezvoltare a agriculturii și mediului rural din Moldova – 2014-2020²³

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	0.75	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	1	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	0.75	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	0.5	0.94
Media Analiza Problemei		0.75	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	0.5	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	0.5	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femei cu dezabilități, etc).	0.5	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.5	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.5	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	0.5	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	0.5	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	1.5	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	1	0.81
Media Cadrul de Implementare		0.80	0.80
Media Politica Publică		0.69	0.93

²³ În varianta disponibilă la adresa:

<http://www.maia.gov.md/public/files/Proiecte/ProiectStrategiaAgriculturaDezvRur.pdf>

Constatări:

(1) Principiul integrării dimensiunii de gen este menționat abia la sfârșitul strategiei și este mai mult de formă, decât un angajament sincer. Obiectivele și acțiunile concrete descrise în strategie nu menționează decalajele de gen din agricultură și nu țin să le rectifice.

(2) Analiza este una pur tehnică și rareori se referă la fața "umană" a agriculturii și a mediului rural. Scopul strategiei este de a "spori competitivitatea sectorului ... și de a îmbunătăți calitatea vieții și a muncii în mediul rural", deci toată populația rurală este abordată „la pachet”. Nu se iau în considerație diferitele grupuri care locuiesc în comunitățile rurale.

(3) Decalajele importante de gen în ceea ce privește – proprietatea pământurilor, proprietatea tehnicii agricole, accesul la finanțe, accesul la subvenții – nu sunt deloc abordate. Soluțiile propuse nu țin cont de dimensiunea de gen în aceste și alte aspecte.

(4) Nu sunt prevăzute obiective cu relevanță de gen. Planul de acțiuni nu este sensibil la dimensiunea de gen: deși conține multe măsuri cu semnificație de gen, felul cum ele sunt abordate în planul de acțiuni este unul ne-sensibil și foarte general.

(5) *Politica respectivă* ar putea aborda semnificativ decalajele de gen în domeniul agricol și în calitatea vieții din mediul rural. Devenind sensibilă la dimensiunea de gen, politica ar contribui la micșorarea decalajelor de gen în următoarele aspecte: accesul la finanțe, la tehnică agricolă și la subvenții; ocuparea forței de muncă în mediul rural; sărăcia în mediul rural; implicarea diferitor membri ai comunității în procesele de dezvoltare locală; accesul diferitor categorii de persoane la infrastructura din mediul rural. În loc să abordeze toate aceste teme prin prisma egalității de gen, strategia îi vede pe toți locuitorii din mediul rural ca pe o masă omogenă.

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat.

(2) Introducerea unor măsuri speciale care să abordeze decalajele de gen în agricultură: de exemplu, programe de credite preferențiale pentru femei; programe de grant-uri în agricultură pentru femei; acordarea unei anumite cote de subvenții afacerilor conduse de femei; introducerea programelor de training pentru femeile din agricultură, adaptate la nevoile și interesele acestor beneficiare.

(3) Introducerea principiului egalității de gen la începutul documentului pentru a evidenția angajamentul Strategiei față de acest principiu, dar și integrarea acestui principiu în obiectivele și acțiunile strategiei.

(4) Integrarea dimensiunii de gen în Planul de acțiuni este necesară în mod special în **Măsura 1.2** (facilitarea accesului la piețele de capital, de inputuri și outputuri), **și toate măsurile din Prioritatea 3** (îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural). În ceea ce privește îmbunătățirea nivelului de trai, o atenție sporită trebuie acordată grupurilor vulnerabile și grupurilor vulnerabile de femei: femei cu mulți copii, femei tinere, mame singuratice.

6.4. Strategia de Descentralizare a serviciilor sociale²⁴

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	2.5	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	2.25	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	2	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	2	0.94
Media Analiza Problemei		2.19	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	1	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	0.75	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femei cu dezabilități, etc).	1	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.81	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.5	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	0.5	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	0.5	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	1.5	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	1	0.81
Media Cadrul de Implementare		0.80	0.80
Media Politica Publică		1.24	0.93

²⁴ În varianta disponibilă la adresa: http://particip.gov.md/public/documente/139/ro_1532_Pr.SDSS.pdf

Constatări:

(1) Strategia de Descentralizare a serviciilor sociale este mai mult o "listă de dorințe" (wish list) decât un document coerent de politici de perspectivă în contextul descentralizării. Autoritatea sesizează importanța egalității de gen și a non-discriminării – se regăsesc "principiul egalității de gen, nondiscriminării în raport cu grupurile vulnerabile" – dar lipsește un plan concret de abordare a acestor inegalități. Astfel, Strategia prezintă un document pasiv care așteaptă ca inițiativa să vină de la alte documente/instituții.

(2) Mai mult ca atât, Strategia încă nu are prevăzut un Plan de Acțiuni; se așteaptă aprobarea Strategiei ca angajament al Guvernului. Sunt folosite foarte puține date concrete (inclusiv dezagregate pe gen), deși se face trimitere la mai multe studii realizate de partenerii naționali și internaționali. Deși Strategia menționează existența acestor date, ea nu le folosește în stabilirea obiectivelor specifice sau în analiza mai profundă a problemelor identificate.

(3) De asemenea, structura Strategiei este foarte confuză – partea de analiză pare un amalgam de informație și nu o analiză minuțioasă sistemică. Sunt identificate mai multe probleme, dar nu se prezintă destulă informație care să demonstreze că aceste probleme merită urgent atenție.

(4) Nu sunt prevăzute obiective care să abordeze direct egalitatea de gen – acestea doar intuiesc dimensiunile drepturilor omului și egalității de gen. Pe de altă parte, obiectivele mai mult stabilesc un cadru instituțional – sistem de evaluare a necesităților, sistem de evaluare a serviciilor, sistem de finanțare, sistem național de pregătire a cadrelor – fără a se referi la problemele identificate mai sus.

(5) *Politica are o relevanță considerabilă* pentru aspectul egalității de gen, deoarece ar putea aborda decalajele de gen existente în ceea ce privește accesul la servicii sociale în diferite tipuri de localități din Moldova. De asemenea, strategia ar putea (și încercă) să țină în vizor inegalitățile teritoriale în ceea ce privește accesul la servicii de calitate. Există multe servicii sociale, folosite predominant de femei (victime ale violenței în familie, mame singuratice, femei văduve în vârstă) și strategia trebuie să se îngrijească de faptul, ca astfel de servicii și astfel de beneficiare nu vor rămâne neacoperite după implementarea reformei de descentralizare.

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat. Acest aspect este în special important la formularea problemelor identificate și a obiectivelor specifice. Care probleme identificate afectează mai mult femeile sau bărbații? Care sunt implicațiile?

(2) De făcut o legătură mai strânsă cu Strategia Națională de Descentralizare, precum și cu alte documente strategice relevante; de făcut referință la faptul că APL de nivelul I vor avea mai mare libertate în alocarea surselor financiare pentru diferite proiecte.

(3) De inclus un Obiectiv Specific care să prevadă că o dată cu reforma de descentralizare, grupurile vulnerabile, în special femeile vulnerabile, nu vor pierde accesul la servicii sociale.

(4) De elaborat o viziune strategică, în cadrul acestui document, referitor la instrumentul financiar care va fi folosit pentru asigurarea sustenabilității financiare a serviciilor – la moment sunt prezentate 3 opțiuni de finanțare a serviciilor și sunt analizate avantajele și dezavantajele fiecăreia dintre ele, dar strategia nu pledează eficient pentru una din aceste opțiuni.

(5) De elaborat un plan de acțiuni cu costurile respective – de prezentat strategia împreună cu planul de acțiuni Guvernului spre aprobare.

(6) Integrarea dimensiunii de gen în Obiectivele Specifice, în mod special în **Obiectivele 3** (sistem de finanțare adecvat, sensibil la dimensiunea de gen) și **4** (pregătirea inițială, continuă, promovarea și evaluarea resurselor umane, ținând cont de faptul că majoritatea lucrătorilor din sistemul social sunt femei).

6.5. Programul de dezvoltare strategică a Ministerului Afacerilor Interne pentru perioada 2014 - 2016²⁵

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	0.75	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	1.5	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	0.5	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	0.5	0.94
Media Analiza Problemei		0.81	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	0.75	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	0.5	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femei cu dezabilități, etc).	0.5	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.56	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.5	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	0.5	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	1	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	1	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	0.75	0.81
Media Cadrul de Implementare		0.75	0.80
Media Politica Publică		0.71	0.93

²⁵ În varianta disponibilă la adresa: http://particip.gov.md/public/documente/119/ro_1435_PDS-MAI-2014-2016.pdf

Constatări:

(1) Programul de dezvoltare strategică a Ministerului Afacerilor Interne pentru perioada 2014-2016 este un document tehnic și precis, dar relativ ne-sensibil la dimensiunea de gen. Deși "nediscriminarea" este una din valorile documentului, "egalitatea de gen" nu este explicit inclusă.

(2) Sunt unele date dezagregate pe gen, ceea ce este îmbucurător, dar nu sunt analizate cauzele decalajelor depistate.

(3) Nu sunt utilizate date de referință în ceea ce privește beneficiarii serviciilor MAI. În general, analiza situației actuale este destul de slabă: programul tratează MAI și structurile sale ca o instituție ruptă din contextul social. Sunt abordate aspectele instituționale ale MAI: bugetul, angajații, organigrama și altele; dar nu este abordată legătura dintre aceste aspecte instituționale, serviciile pe care le prestează această instituție și beneficiarii acestor servicii. Acest document trebuie axat pe beneficiarii serviciilor MAI și, prin această priză, elaborate politici și activități de dezvoltare strategică a MAI.

(4) Nu sunt prevăzute priorități de politici sau obiective care să vizeze direct egalitatea de gen – unele priorități doar nominalizează dimensiunile drepturilor omului și egalității de gen. "Toleranța zero față de corupție" și "atitudini și tratamente discriminatorii din partea angajaților MAI" sunt incluse într-o singură prioritate de politici, deși aceste fenomene și combaterea lor sunt foarte diferite.

(5) *Politica are o relevanță considerabilă* pentru aspectul egalității de gen din două puncte de vedere: femeile ca angajate în sistemul MAI și femeile ca beneficiare ale serviciilor MAI. Programul ar putea aborda decalajele de gen existente în componența structurilor operaționale MAI în ierarhia administrativă a MAI. De asemenea, programul ar putea aborda dimensiunea de gen în ceea ce privește crime ale căror victime sunt predominant femeile (în special violul și violența în familie).

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat. Acest aspect este în special important la formularea priorităților de politici și a obiectivelor, în special celor ce abordează violența de gen și practici discriminatorii.

(2) Trebuie de analizat dacă fluctuația personalului feminin este mai mare decât a celui masculin și din ce motive.

(3) Subreprezentarea femeilor în structurile operaționale MAI trebuie abordată în cadrul priorităților de politici, deoarece beneficiarii acestor servicii sunt în măsură egală bărbați și femei și calitatea serviciilor suferă dacă prestatorii nu reflectă din punct de vedere demografic beneficiarii.

(4) Este important de măsurat timpul de reacție la diferite tipuri de crimă, de văzut dacă există potențiale prejudecăți în cadrul colaboratorilor MAI, mai ales când este vorba de crime ale căror victime sunt predominant femei.

(5) Este important de văzut încrederea în colaboratorii și structurile MAI a diferitor grupuri de beneficiari, pentru a identifica potențiale prejudecăți sau ineficiențe în cadrul MAI.

(6) În structurile de forță există potențial de discriminare și hărțuire sporit din cauza percepției populare că această muncă este preponderent pentru bărbați și cultura "macho" care poate predomina; deci, este nevoie de un sistem de control intern funcțional și sensibil la diferite cazuri de discriminare.

(7) Integrarea dimensiunii de gen în Prioritățile de Politici, în mod special în **Prioritățile 3** (modernizarea managementului resurselor umane) și **4** (toleranță zero față de ... atitudini și tratamente discriminatorii din partea angajaților MAI), precum și **Obiectivele 2** (sistem propriu, eficient de instruire și formare a angajaților MAI), **3** (procese și proceduri operaționale interne și de management modernizate și transparente) **9** (calitatea și eficiența sporită de prevenire și investigare a infracțiunilor și altor ilegalități, în special celor de criminalitate organizată).

6.6. Strategia de dezvoltare a educației – Educația 2020 (2014 – 2020)²⁶

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	1.25	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	1	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	0.5	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	0.75	0.94
Media Analiza Problemei		0.88	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	1	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	1	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femei cu dezabilități, etc).	1	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.88	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.5	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	1	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	1.5	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	1.25	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	0.75	0.81
Media Cadrul de Implementare		1.0	0.80
Media Politica Publică		0.92	0.93

²⁶ În varianta disponibilă la adresa: <http://www.edu.md/ro/strategia-educa-ie-2020/>

Constatări:

(1) Strategia de dezvoltare a educației – Educația 2020 (2014 – 2020) este un document comprehensiv, dar puțin sensibil la dimensiunea egalității de gen. Printre principiile Strategiei nu se regăsesc cele ale egalității de gen și a non-discriminării.

(2) Unul din obiectivele generale ale strategiei este ”sporirea accesului la educație de calitate pentru toți copiii și tinerii” – deși este bine că în document se menționează accesul pentru *toți* copiii, de remarcat că nu se face distincție între necesitățile diferite ale diferitor categorii de beneficiari, mai ales că unii din ei ar avea nevoie de mai mult suport decât alții. În document sunt menționați copiii romi și cei din alte categorii social-vulnerabile, dar necesitățile lor specifice nu sunt analizate.

(3) Sunt foarte puține date dezagregate pe gen. Cauzele acestor decalaje nu sunt analizate. Documentul face trimiteri la studii și date specifice, dar nu la cele care analizează decalajele de gen. Spre exemplu, la analiza situației în Educația preșcolară, Strategia nu abordează dimensiunea de gen foarte relevantă (reintegrarea mamelor în forța de muncă).

(4) Documentul nu abordează importanța accesului la educația ante-preșcolară – un alt element cu o importanță de gen majoră.

(5) Este binevenită atenția acordată aspectului ”educație și formare profesională pe parcursul întregii vieți” – această direcție strategică este în rând cu prioritățile Uniunii Europene pentru micșorarea șomajului și medierea efectelor demografice.

(6) Nu sunt prevăzute direcții strategice sau acțiuni prioritare care să vizeze direct egalitatea de gen – unele priorități doar intuiesc dimensiunile drepturilor omului și a egalității de gen.

(7) *Politica are o relevanță sporită* pentru aspectul egalității de gen din trei puncte de vedere: femeile ca angajate în sistemul de Educație, femeile ca beneficiare directe a sistemului de Educație și femeile ca principalii îngrijitori de copii, beneficiari ai sistemului de Educație. O strategie sensibilă la dimensiunea de gen ar putea aborda următoarele decalaje de gen: includerea în forța de muncă a femeilor cu copii mici, disproporția în componența corpului didactic, diferențele în reușitele academice a băieților și fetelor la toate nivelele, supra-reprezentarea bărbaților sau femeilor în diferite domenii de studiu și altele.

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat. Acest aspect este deosebit de important la formularea priorităților de politici și a obiectivelor, în special ale celor ce abordează decalajele de gen existente.

(2) De introdus conceptele ”egalității de gen” și ”respectarea drepturilor omului” ca principii ale strategiei.

(3) De introdus ca obiectiv și strategie dezvoltarea sistemului de creșe pe tot teritoriul Republicii Moldova, finanțat integral din fondurile publice.

(4) De făcut legătură cu documentele strategice ale Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei în ceea ce privește participarea femeilor cu copii mici pe piața muncii. De micșorat decalajul de gen în rata de ocupare a bărbaților și femeilor cu copii mici.

(5) De elaborat acțiuni concrete pentru a atrage mai mulți bărbați în corpul didactic pentru a micșora decalajul de gen existent.

(6) De analizat minuțios cauzele disproporțiile de gen în ceea ce privește reușitele academice ale băieților și fetelor la toate nivelele. Reieșind din această analiză, de elaborat acțiuni specifice pentru a micșora aceste decalaje.

(7) De elaborat acțiuni concrete pentru a atrage mai mulți bărbați în domeniul de studii superioare "feminizate" și, vice-versa, de a atrage mai multe femei în domeniul "tradițional masculinizat".

(8) Integrarea dimensiunii de gen în Obiectivele Specifice, în mod special în **Obiectivele 1.1** (extinderea accesului la educația timpurie de calitate), **1.3** (sporirea atractivității și facilitarea accesului la învățământul profesional tehnic), **1.4** (creșterea ratei de participare la învățământul superior în domeniile importante pentru dezvoltarea social-economică), **4.1** (sporirea atractivității profesiei de cadru didactic, atragerea și menținerea cadrelor performante în sistem), **4.4** (eficientizarea și flexibilizarea sistemului de formare continuă a cadrelor didactice și manageriale), **7.1** (responsabilizarea societății pentru necesitatea asigurării unei educații de calitate), precum și în **direcția strategică 6** (îmbunătățirea managementului resurselor în educație).

6.7. Programul Național Strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011 – 2025)²⁷

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	2.25	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	1.5	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	2.25	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	1.75	0.94
Media Analiza Problemei		1.94	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	2.0	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	2.25	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	2.0	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femei cu dezabilități, etc).	1.5	0.86
Media Cadrul de Rezultate		1.94	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.75	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	0.5	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	0.75	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	0.5	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	1.25	0.81
Media Cadrul de Implementare		0.75	0.80
Media Politica Publică		1.49	0.93

²⁷ În varianta disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=340745>

Constatări:

(1) Programul Național Strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011 – 2025) este un document comprehensiv și relativ sensibil la dimensiunea egalității de gen. Documentul este unul foarte vast care încearcă să cuprindă multe teme relevante la situația demografică. Cu toate acestea, unele teme sunt tratate destul de superficial – cu multă informație descriptivă, dar puțină analiză.

(2) Structura documentului este una confuză cu multe repetiții și suprapuneri.

(3) Printre obiectivele Programului se menționează importanța "flexibilității pe piața muncii", "prevenirea și eliminarea de pe piața muncii a oricăror forme de discriminare", "reducerea decalajelor salariale asociate cu aceste discriminări", "promovarea de noi forme de organizare a muncii și asigurarea șanselor egale de angajare a femeilor".

(3) În analiza situației demografice sunt folosite date dezagregate pe gen și cifre concrete; cu toate acestea, nu toate datele sunt dezagregate. Mai mult ca atât, sunt făcute unele declarații fără referințe la date concrete.

(4) În mai multe capitole ale documentului este menționată importanța asigurării "egalității de gen". De asemenea, este abordat rolul tatălui în îngrijirea copiilor și importanța introducerii concediului de paternitate. Cu toate acestea, puțin se vorbește despre reformarea concediului de îngrijire a copilului – nu se face distincție între concediul plătit și ne-plătit de îngrijire a copilului; nu se menționează că în majoritate covârșitoare a cazurilor, doar femeile aleg să beneficieze de acest concediu.

(5) Educația ante-preșcolară/ tema creșelor este abordată în câteva locuri, dar destul de superficial și fără ca documentul să-și asume o direcție strategică clară în această privință (se face referire la o recomandare a Consiliului Europei).

(6) Documentul menționează importanța reformării sistemului de pensii, dar nu analizează din perspectiva de gen posibilitățile de reformare.

(7) În Planul de Acțiuni pentru implementarea programului (2014 – 2016), este folosită pe larg sintagma - "în limita mijloacelor financiare stabilite" – la capitolul "Costuri". Deci, nu sunt alocate fonduri concrete pentru multe acțiuni din Plan. Aceasta indică natura pasivă a Planului – este mai degrabă o listă de dorințe decât un plan strategic.

(8) *Politica are o relevanță însemnată* pentru aspectul egalității de gen, deoarece vizează direct mai multe decalaje de gen existente: de la ratele de mortalitate și morbiditate a copiilor, băieților și fetelor, până la creșterea și îngrijirea copiilor, numărul părinților singuratici și speranța de viață a bărbaților și femeilor.

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat. Deși documentul conține ceva date dezagregate, ele nu sunt

comprehensive. Spre exemplu, nu sunt utilizate date dezagregate cu privire la beneficiarii de concediu de îngrijire a copilului; nu sunt folosite date dezagregate pe mărimea pensiei și cine alege să lucreze după vârsta de pensionare.

(2) De inclus principiul egalității de gen la capitolul "Politici familiale" – de abordat "familia" ca o unitate dintre două persoane diferite, a căror necesități și dorințe nu coincid întotdeauna. De evitat formulări precum, "Dificultățile financiare sunt considerate drept principala cauză a problemelor de cuplu într-o măsură mai mare de către bărbați, în contextul în care, în multe dintre familii, responsabilitatea asigurării necesarului material în gospodărie aparține în principal acestora" (punctul 167) – fără a face o trimitere la o referință concretă (studiu, sondaj). În general, la prezentarea datelor, de indicat sursa informației (BNS, studii, etc.).

(3) La capitolele – ratele de căsătorie, divorț, durata medie a căsătoriei – de analizat situația mai profund. De separat datele pe gen și de analizat motivele pentru măririle/micșorările acestor rate în diferite perioade de timp.

(4) De alocat sume concrete pentru activitățile din Planul de Acțiuni, mai ales pentru acele cu un impact direct asupra egalității de gen – capitolele I. Protecția socială, familia și copilul (Obiectivul 2. Favorizarea combinării responsabilităților profesionale cu cele familiale, atât pentru femei, cât și pentru bărbați; Obiectivul 6. Îmbunătățirea situației financiare a pensionarilor), II. Ocrotirea sănătății (Acțiunea 10.1. Ameliorarea sănătății reproductive a grupurilor specifice distincte ale populației), III. Piața forței de muncă, V. Educația (Acțiunea 22.3. Asigurarea accesului tinerelor familii la serviciile oferite de creșe/grădinițe), IX. Statistica (Acțiunea 29.4. Producerea și diseminarea informației complete și calitative referitoare la populația totală și la principalii indicatori demografici).

(5) De elaborat indicatori mai eficienți (în primul rând, dezagregați pe gen) la acțiunile propuse în Planul de Acțiuni, mai ales la cele menționate la punctul (4).

(6) De prezentat argumente plauzibile pentru necesitatea creșelor în Republica Moldova, date dezagregate referitor la ratele de ocupare a bărbaților și femeilor cu copii și fără copii.

(7) La reformarea sistemului de pensii, de inclus posibilitatea de egalare a vârste de pensionare și a stagiului obligatoriu de cotizare.

6.8. Strategia Națională de Sănătate Publică (2014 – 2020)²⁸

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	2.25	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	2.25	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	2	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	1.5	0.94
Media Analiza Problemei		2.0	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	0.5	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	0.5	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femei cu dezabilități, etc).	0.75	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.56	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.75	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	0.75	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	1.5	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	1.25	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	0.75	0.81
Media Cadrul de Implementare		1.06	0.80
Media Politica Publică		1.18	0.93

²⁸ În varianta disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350833>

Constatări:

(1) Strategia Națională de Sănătate Publică (2014 – 2020) prezintă date relevante și face o analiză relativ bună a decalajelor de gen în domeniul sănătății publice. Cu toate acestea, documentul nu prescrie acțiuni directe care ar micșora aceste decalaje sau ar aborda direct problemele cu care se confruntă femeile în domeniul sănătății publice.

(2) "Egalitatea de gen" nu este menționată ca prioritate în scopul, obiectivele generale și specifice ale documentului. Este folosită sintagma – "reducerea inechităților în sănătate" – dar nu se specifică concret ce se are în vedere. Documentul abordează toate genurile de inechități: geografice, de gen, sociale și altele la un loc, pe când fiecare dintre ele trebuie menționate și tratate diferit.

(3) Multe din datele prezentate sunt dezagregate pe gen, dar este loc pentru îmbunătățire la capitolul analiza cauzelor decalajelor de gen.

(4) La capitolul monitorizare, documentul nu stabilește indicatori dezagregați pe gen – sunt doar doi indicatori specifici pentru femei (% femeilor gravide care fumează și prevalența anemiei la gravide).

(5) *Politica are o relevanță mare* pentru aspectul egalității de gen din două puncte de vedere: femeile ca angajate în sistemul de sănătate publică și femeile ca beneficiare ale serviciilor de sănătate. O strategie sensibilă la dimensiunea de gen ar putea aborda următoarele decalaje de gen: accesul la contraceptive, accesul la servicii ginecologice (mai ales în comunitățile rurale – documentul menționează că aceasta este o problemă, dar nu vine cu soluții sau acțiuni), ratele de alcoolism, decesele la vârsta aptă de muncă, accesul la servicii de depistarea/tratare a cancerelor mamare, col uterin, prostată.

Recomandări:

(1) De elaborat indicatori mai eficienți (dezagregați pe gen) la acțiunile propuse în Planul de Acțiuni.

(2) De introdus Obiectivul general – asigurarea egalității de gen în accesul la servicii de sănătate – cu obiectivele specifice, acțiunile și finanțele corespunzătoare (aici ar intra și accesul la depistarea/ tratarea cancerelor mamar, col uterin și prostată).

(3) De abordat decalajul de gen în resursele umane care activează în serviciile de sănătate publică. De exemplu, de organizat campanii de recrutare țintite spre bărbați.

(4) De analizat mai profund cauzele decalajelor de gen în statisticile de sănătate (alcoolism, mortalitatea la o vârstă aptă de muncă, fumatul, supraponderabilitatea și obezitatea).

(5) Integrarea dimensiunii de gen în Obiectivele Specifice, în mod special în Obiectivele **3** (asigurarea protecției sănătății prin eficientizarea controlului factorilor de risc comportamentali), **4** (adoptarea unor comportamente sănătoase de către populație prin implementarea măsurilor eficiente și coordonare de promovare a sănătății), **5** (asigurarea accesului echitabil al populației la serviciile de prevenire primară, secundară și terțiară) și **7** (asigurarea domeniului sănătății publice cu resurse umane competente și suficiente prin fortificarea sistemului de formare).

6.9. Strategia Națională în domeniul migrației și azilului (2011 – 2020)²⁹

Nr.	Indicator	Valoarea Indicatorului	Media pe politici
1	Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	1.5	1.42
2	Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	1.5	1.39
3	Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	0.5	1.08
4	Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	0.5	0.94
Media Analiza Problemei		1.0	1.21
5	Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen pe domeniul dat.	0.75	0.89
6	Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	0.5	0.69
7	Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	1	0.86
8	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femei care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femei cu dezabilități, etc).	1.25	0.86
Media Cadrul de Rezultate		0.88	0.83
9	Există cadru de monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	0.5	0.58
10	Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	0.5	0.58
11	Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	1.25	0.92
12	Există cadru instituțional de implementare potrivit.	1.25	1.08
13	Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	0.75	0.81
Media Cadrul de Implementare		0.85	0.80
Media Politica Publică		0.90	0.93

²⁹ În varianta disponibilă la adresa: http://www.registru.md/img/law/legi/HG_655_md.pdf

Constatări:

(1) Strategia Națională în domeniul migrației și azilului (2011 – 2020) prezintă ceva date relevante și dezagregate pe sex, dar nu face o analiză a decalajelor de gen în acest domeniu. Impactul acțiunilor asupra egalității de gen este unul intuit și nu unul expres scontat.

(2) În principiile de bază ale strategiei, nu este menționată "egalitatea de gen", dar se face referire la norma respectării "drepturilor omului".

(3) Câteva acțiuni din plan țintesc direct grupurile vulnerabile, inclusiv femeile vulnerabile, dar acestea nu sunt susținute cu finanțare concretă. Este folosită pe larg sintagma – "în limitele bugetului aprobat și din surse externe". Deci, nu sunt alocate sume concrete pentru acțiuni concrete – de aici și caracterul vag și general al multor acțiuni.

(4) La capitolul monitorizare, documentul nu stabilește indicatori dezagregați pe gen.

(5) *Politica are o relevanță considerabilă* pentru aspectul egalității de gen din câteva puncte de vedere: femeile ca emigrante (respectiv, problemele cu care se confruntă în țările gazdă), femeile ca solicitante de azil și femeile-victime ale traficului de ființe sau a migrației ilegale.

Recomandări:

(1) Folosirea datelor dezagregate în funcție de sex și corelarea lor cu alte subcategorii de date (grupuri vulnerabile, rural-urban, etnie, categorie de vârstă) poate oferi o perspectivă mai bună asupra situației existente la nivelul domeniului analizat. Deși documentul conține ceva date dezagregate, ele nu sunt comprehensive.

(2) Includerea conceptului "egalității de gen" în principiile de bază ale strategiei.

(3) De analizat mai profund cauzele decalajelor de gen în statisticile de emigrare/imigrare/trafic de ființe (de ce mai multe femei pleacă în Vest, în timp ce mai mulți bărbați în Est? Statisticile referitor la victimele traficului de ființe etc.)

(4) Integrarea dimensiunii de gen în Capitolele Emigrarea, Reintegrarea, Imigrarea, Azilul, Integrarea și Combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane și în obiectivele specifice care le corespund. La fiecare dintre aceste capitole de folosit date dezagregate pe gen, de elaborat indicatori dezagregați pe gen, de inclus acțiuni concrete cu finanțare alocată pentru micșorarea decalajelor de gen și/sau abordarea problemelor specifice de gen din aceste domenii.

ANEXA 1. Cadrul general de analiză folosit

Analiză de integrare a dimensiunii de gen în politicile publice

Standard	Nivel de Integrare			
	Incipient (0,5)	Intermediar (1) (1,5)	Consolidat (2) (2,5)	Avansat (3) (4)
I. Definirea și analiza problemei				
(1) Analiza problemei/ contextului a fost realizată într-o manieră sensibilă la dimensiunea de gen.	Autoritatea a realizat doar o analiză generală a domeniului pe care a fundamentat obiectivele din politica publică.	Autoritatea definește situația femeilor și bărbaților în mod indirect, intuitiv și informal. Această precepere stă la baza definirii priorităților din politica publică.	Autoritatea utilizează date primare, informații relevante despre situația bărbaților și a femeilor obținute de la organizații partenere.	Autoritatea demarează analize, sondaje, cercetări în mod constant pentru a analiza și defini situația femeilor și bărbaților. Analizele realizate constituie baza priorităților din politica publică.
(2) Datele utilizate și generate de către minister/departament pentru această problemă sunt dezagregate pe criteriul de sex.	Datele utilizate nu sunt dezagregate pe criteriul de sex.	Mai puțin de 50% din datele generate și utilizate sunt dezagregate pe criteriul de sex.	Datele generate/utilizate de către minister pentru această problemă sunt în mare parte dezagregate pe sexe și sensibile la dimensiunea de gen.	Datele generate/utilizate sunt dezagregate pe criteriul de sex și alte criterii relevante: teritoriu, etnie, dizabilitate, etc.
(3) Sunt identificate nevoile/preocupările specifice de gen.	Nevoile/preocupările specifice de gen nu au fost identificate.	Au fost identificate cele mai relevante nevoi de gen însă au fost abordate cele mai marginale.	Au fost identificate cele mai relevante nevoi/preocupări de gen.	Au fost identificate și acceptate nevoi speciale de gen inclusiv pe subgrupuri: rural/urban, dizabilitate, nivel de educație, etc.
(4) Este realizată o analiză a cauzelor care determină inegalitățile de gen.	Analiza cauzelor care generează inegalitățile de gen nu a fost realizată.	A fost realizată analiza cauzelor însă acestea nu au fost integrate în documentul de politici.	A fost identificată cauza majoră care determină inegalitățile de gen în domeniu. Aceasta a fost selectată în cadrul obiectivului pentru egalitatea de gen.	Au fost identificate principalele cauze structurale care determină inegalitățile de gen în acest domeniu.
Constatări:				

Recomandări:				
Standard	Nivel de Integritate			
	Incipient (0,5)	Intermediar (1) (1,5)	Consolidat (2) (2,5)	Avansat (3) (4)
II. Cadrul de Rezultate (elaborarea politicii și rezultatele estimate)				
(6) Rezultatele finale ale politicii publice vor contribui și la sporirea egalității de gen în domeniul dat.	Nu este clar dacă implementarea politicii publice va spori egalitatea de gen în domeniu.	Impactul pentru egalitatea de gen poate fi doar intuit.	Politica publică va contribui pozitiv la realizarea egalității de gen în domeniu.	Politica publică este transformățională din perspectivă de gen.
(7) Există obiectiv/e specific/e pentru realizarea egalității de gen.	Nu există obiective specifice pentru realizarea egalității de gen.	Integrarea dimensiunii de gen a fost făcută superficial la nivel de obiective.	În obiectivele relevante a fost integrată dimensiunea egalității de gen.	Toate obiectivele din cadrul politicii publice integrează dimensiunea de gen inclusiv din perspectiva de vulnerabilitate.
(8) Planul de acțiuni va determina realizarea obiectivelor egalității de gen.	Planul de acțiuni nu prevede acțiuni care ar determina asigurarea egalității de gen în domeniu.	Planul prevede un set minim de acțiuni cu relevanță marginală pentru realizarea obiectivului egalității de gen.	Realizarea obiectivului pentru egalitate de gen a fost transpusă în mare parte în planul de acțiuni.	Planul de acțiuni reflectă analiza cauzelor din perspectivă de gen.
(9) Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femeile care reprezintă grupuri vulnerabile (Roma, femeile cu dizabilități, etc).	Planul de acțiuni nu prevede măsuri speciale.	Planul de acțiuni prevede parțial anumite acțiuni speciale pentru femeile.	Planul de acțiuni prevede măsuri speciale pentru femeile și pentru cel mai vulnerabil grup de femeile.	Planul de acțiuni prevede acțiuni speciale pentru mai multe grupuri vulnerabile de femeile.
Constatări:				
Recomandări:				
Standard	Nivel de Integritate			
	Incipient (0,5)	Intermediar (1) (1,5)	Consolidat (2) (2,5)	Avansat (3) (4)
III. Cadrul de Implementare				
(11) Există cadru de	Indicatorii de	Există o dezagregare	Există un set definit	Toți indicatorii,

monitorizare și evaluare sensibil la dimensiunea de gen.	performanță ai politicii publice nu vor măsura realizarea obiectivului egalității de gen.	generală a indicatorilor de produs (echivalentă cu numărarea X femei și Y bărbați care au beneficiat de..) fără a atribui o importanță strategică acestui indicator.	de indicatori sensibili la dimensiunea de gen care sunt pliați pe obiectivul de egalitate de gen. Există obligațiunea de a raporta asupra progreselor pentru obiectivul egalității de gen.	indiferent de obiectiv sunt sensibili la dimensiunea de gen. Astfel înțelegem cum realizarea fiecărui obiectiv contribuie la asigurarea egalității de gen. Există obligativitatea de a raporta progresele pentru egalitatea de gen a politicii publice.
(12) Există alocații financiare specifice pentru realizarea obiectivelor de atingere a egalității de gen cât și a acțiunilor speciale.	Politica publică a fost adoptată fără alocații financiare.	Există alocații financiare pentru anumite componente ale politicii publice. Nu există certitudinea pentru bugetarea/asigurarea resurselor financiare pe termen mediu și lung.	Realizarea obiectivul pentru egalitatea de gen este acoperită financiar într-o proporție mai mare de 60%.	Există un mecanism eficient de finanțare a implementării politicii publice, inclusiv a componentelor ce țin de egalitatea de gen.
(13) Planul de acțiuni este formulat în proiecte/inițiative specifice și coerente de implementare.	Planul de acțiuni este elaborat într-o manieră generală și cuprinde acțiuni cu caracter neuniform ³⁰ .	Există o ierarhizare a acțiunilor din planul de implementare: acțiuni pe termen scurt, acțiuni pe termen mediu, etc. inclusiv pentru acțiunile cu relevanță pentru asigurarea egalității de gen.	Există componente conectate logic la cadrul de rezultate inclusiv pentru obiectivul de realizare a egalității de gen.	Planul de implementare este compus sub forma unui portofoliu de proiecte tematice definite în mod specific și coerent, sensibile la dimensiunea de gen.
(14) Există cadru instituțional de implementare capabil.	Cadru instituțional este definit în mod generic fără a ține cont de constrângeri, deficiențe de capacități și priorități divergente.	Este creat un cadru instituțional de implementare difuz (comisie, consiliu, grup de lucru) fără atribuții ca: sancționare, ordonator de credite.	Este creată funcție nouă (specialist pentru egalitatea de gen) cu mandat de avizare și intervenție în cadrul procesului de implementare.	Asigurarea egalității de gen este atribuită în sarcina unui departament care are mandat de: sancționare, ordonator de credite.
(15) Există susținere politică pentru implementarea cu succes a obiectivului pentru egalitatea de gen.	Există puțină înțelegere față de importanța realizării efortului pentru asigurarea egalității de gen în cadrul politicii publice din partea autorității.	Există susținere parțială sau datorată intervențiilor externe (parteneri de dezvoltare, ONG-uri, etc.).	Asigurarea egalității de gen se află în primele 5 priorități ale ministrului/ministrei responsabil/e.	Există un angajament public ferm din partea conducerii ministerului/guvernului pentru asigurarea egalității de gen în cadrul acestei politici publice. Acestea este periodic reiterat.
Constatări:				
Recomandări:				

³⁰ Sunt planificate modificări legislative alături de realizarea unor schimbări pe termen mediu și lung (de exemplu: elaborarea de regulamente de organizare și funcționare sunt puse la un loc cu implementarea schimbărilor la nivel de autorități locale)